

Digitales Brandenburg

hosted by **Universitätsbibliothek Potsdam**

[Ḥamishah Ḥumshe Torah]

‘im targum Onkelos, u-ferushe Rashi u-ve’ur ye-targum Ashkenazi

Sefer Va-yikra

Premsla, Yitshak Itzak ben Tsevi Hirsh

Ofenbakh, 568 [1807 oder 1808]

IT

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-10127

תוריע מצורע יג יד

וַתִּזְרַק אֶת הַתּוֹרֵת נִגְעֵ-צָרַעַת בַּגֶּד
הַצִּמְרֵי אוֹ הַפְּשָׁתִים אוֹ הַשֵּׁתִי
אוֹ הַיְעָרֵב אוֹ כָּל-בְּרֵי-עוֹר
לְמַהְרֵוֹ אוֹ לְטִמְאוֹ : פ

יד א וַיִּדְבֹר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה
לֵאמֹר : ז אֵת תְּהִיֶה תוֹרַת
הַמְצָרֵעַ בְּיוֹם טְהוֹרָתוֹ וְהוֹבֵא
אֶל-הַכֹּהֵן : ג וַיֵּצֵא הַכֹּהֵן אֶל-
מַחֹיץ

תרגום אשכנזי קיט

(נט) דיועו איוט דיא פֿער-
אַרדנונג פֿאַם שאַרען דען
אויזוואַטצען, אין וואָללען
אַדער ליינען געוואַנד, אין
קעטטע, אָדער אויגשלאַג,
אַדער אין אַללערלייאַ לעדער-
נען געראַטע: וויא ער פֿיר
ריין אָדער אונריין צו ער-
קלעהרען איוט :

יד (א) דער עוויגע שפראך
צו משה, וויא פֿאַלגט :
(ב) דיועו וואָלל דיא פֿער-
אַרדנונג פֿיר דען אויזוואַטציגן
זיין, ווען ער ווידער ריין ווירד :
ער וואָלל פֿאַר דען פֿרוטער
געבראַט ווערדען : (ג) נעמליך דער פֿרוטער געהט הינאווי, אויסערהאַלב

תרגום אונקלוס

ר ש י

(נט) דא אורייתא דמכתש סגירו לבוש
עטר או כיתנא או שתנא או ערבא
או כל טאן דמשך לדכותיה או
לקאבותיה :

יד (א) וטליל יי עם משה למימר : (ב) דא תהי אורייתא דסגירא ביוקא
דדכותיה ויתיתי לות כהנא : (ג) ויפוק כהנא
לטברא

באור

(נח) חכבס, בסוף ימי הסגר ראשון שיזכה הכהן לכבסו, אם כשתכנסו סר מוטו הכנע
לגמרי, ולפי שהועיל הכיבוס לא הורכבה המלה: וכבס שנית, פי' רש"י ז"ל ל' טבילה,
תרגום של כבוסין שפרשה זו לשון לבן ויתחזור, חן מזה שאינו ללבן אלא לטבול, לכך
תרגומו ויטבע וכן כל כבוסין בגדים שהן לטבילה מתורגמין ויטבע, וכן אמרו בת"כ, השניה
לטהרו, והראשונה להסגיר את נגעו, ולדעתי שמהוה ללבן שפושן ע"י סממנים, נזכר
בפרשה ההפסל, העורה על פועלים אמצעיים, וכאן שהיא לטהרה אמר וכבס בפועל,
והלבן הוא להעביר כתמים בסממנים, וכשבגד לבן בא במים, אעפ"י שלא יכבס בנתר
וגורית, ע"י שפוף לכד מתלבן ג"כ קנת מאחרותיו ומזהמתו, לבן כל טבילת בגדים נקרא
כבוס, ולכן תרגומו ויטבע, כי וטבל תרגם ויטבול: (נט) ואת הורה, כשגמר דיני צרע'
עור בשר ומציריהן לא אמר זאת תורת, לפי שלא נפסק הענין כלו, שעוד צריך לכתוב דיני
טהרה בפרשה הסמוכה, אבל צרעת הבגדים שגמר משפטם בענין, שאין בהן אלא טהרה
וטבילה או שריפה באש, לבן אמר זאת תורת וגו' לטהרו או לטמאו, כלומר הכל אמרתי לך
כל דיני טהרתן, וכל דיני טומאתן, לא חסר צרה: בגד הצמר, של בגד הצמר, ובפי'
לאנ"ע ז"ל ארבע סממנים יש, ובמקרא חמשה נצורי קיל מלאכת עבודת בית (ד"ה א' ט' יג),
ובכן סממנים של השם שהוא סומך לכל הטפלים :

יד (ב) חורח המצרע ביום טהרתו, העורה האעורה בפרשה שלמעלה היא לימי הסגרו
והקלעו, ואת תהיה תורת המצורע ביום טהרתו: ביום טהרתו, ביום שיראה שכתב'
נגע

תרגום אשכנזי

מצורע יד

אויסערהאלב דען לאגערן : זיהט דער פרויטער נון , דאס דער שארען דען אוינאטצען אן דעם אוינאטציגען גע- היילט זיין : (ד) וץ לאסט ער פֿיר

מחויץ למחנה וראה הכהן והנה גרפא נגע הצרעת מן הצרוע : וצוה הכהן ולקח למטהר

רש"י

תרגום אונקלוס

(ג) מחן למחנה : מחן לשלשה מחנות שנשתלח שם בנימי חלעו : (ד) חיות : פרט לטריפות : טהורות

למברא למשריתא ויחוי פהגא ודא אתמי מכתש סגירותא מן סגירא : (ד) ויפקד פהגא ויפס לטרכי

באור

בגו : והובא , פרשתיו (פר' י"ג ב') : (ג) ויצא הכהן , לפי שהמזרע יושב ביד מחן למחנה , פעמים שמדקוק כמה פרסאות מן העיר למזבח לו מושב בנימי חלוטו , ואין הכהן חייב ללכת אליו , אלא והובא א הכהן , המזרע בא עד לפני שער העיר , ולכי שאסור עדיין ליכנס א המחנה , נדיך הכהן ללכת אליו ולעשות כמפורש בענין , וזהו ויבא הכהן וגו' : מחויץ למחנה , מחנה ישראל , שהמזרע משתלח מחן לשלש מחנות , כמו ששנינו (כלים פ"א ז') עיירות המוקפות חומה מזרע משתלח מהן : וראה הכהן , יתבונן בנגע ובסימניו : והנה , כשיחבר לו שכן הוא כדברי הרוע שהובא אליו , שגרפא הנגע , וכן כל והנה לדעתו על דבר נוספק שמתבונן עליו איך הוא , כשיחבר הדבר אומר והנה , כמו ויהי בבקר והנה היא לאה , שנלילה היה בספק , ובבקר התברר לו שהיא לאה , וכן וירא והנה איל (בראשית כ"ב י"ג) , וכן כאן והו שתרגם אנקלוס ז"ל ויחוי כהנא והא אתמי , ורש"ס ז"ל פי' על והנה תמיים בבטנה (שמות כ"ה כ"ג) , כל והנה על כל דבר חדש רגיל לומר כן , ואם כוונתו חדש ידיעה וברור דבר , מסימנים דבריו לדברטו , ואם חדש ממש אינו יודע מה חדש יש ברשאי הנגע : גרפא נגע הצרעת מן הצרוע , אמרטו (פרשה י"ג ב') , שהצרעת חלי בגוף , וכשיליד אחת מומרת הלובן בעור נגע הוא , וכשירפא הנגע , אעפ"י שעדיין הצרעת בגופו יטהרנו הכהן מטומאתו , וזהו שאמר שיראה הכהן אם נרפא נגע הצרעת , והוסיף מן הרוע , אפי' עדיין צרעתו בגופו טהור הוא כאשר חולים שאינן מטומאין , ור' יונה הספרדי המדקדק אמר כי נרפא נגע הצרעת מן הרוע הוא הפוך , והיה ראוי להיות נרפא הרוע מנגע הצרעת , והשיב עליו רחב"ע ז"ל נכתוב כי נרפא הנתק טהור הוא , ועוד כי נרפא הנגע , ויפה השיב והטעם תלמוד מדברנו שעיקר המחלה היא הצרעת , ומראה הנגע אינו מחלה אלא סימן עומאה , לכן לא תלה רש"י המחלה הנגע בצרוע אלא בנגע עצמו , ובת"כ שט והנה נרפא , שהלך לו נגעו , הצרעת , שהלך לו שער לבן , מן הרוע שהלכה לה המחיה , כלו' או שהלך המרא' כלה , או שעמדה והלך סימן עומאתה שער לבן או המחיה טהור : (ד) וצוה הכהן , לאחד מן האנשים שהביאו אותו , כאמרו והובא : ולקח , האיש הזה : למטהר , בשביל הרוע המטהר , הרוצה עתה לטהר עצמו מטומאתו , כי הוא מן ההתפעל , ודגש הו"ו מורה על חסרון תי"ו הנכין : חיות , בריאות , וכן עד חיותם (יהושע ה' ט'), וכן כי חיות הנה (שמו"א י"ט) , בריאות ובעלי כח להפליט בלי עזר המילדת , כי הבריאות היא החיים , אם כמות הנפש פעולות בגוף בלי מונע , וזהו פי' וטות חיים יוסיפו לך (משלי ג' ב') , אבל החולה קצת פעולות נפשו כמו מתיש , וזה קרוי לדברי האומר (חולין) שחייך ראשי אנשים שלהן פרט למחוסר אבר , וי"א חיות פרט לטריפה , כלו' שעתידה למות , וזה כדעת האומ' טריפה אינה חיה , ובת"כ ששנו חיות פרט לשקטות , אמרו כן על האחת הנשחטת שלא יביאנה שקטתה , כי האקרת המשתלחת אי אפס' בשקטתה : טהרות , פרט לעמאות , וזה יתכן

מצורע יד

למטה הור שתי צפרים חיות
מהרות ועין ארו ושני תולעת
ואזוב: ה וצוה הכהן ושחט את
הצפור האחת אר-ב-רי-חרש
על

תרגום אשכנזי קב

פיר דען ריין צושפרעכנדען,
צווייא געוונדע, ריינע פאגעל
בריינגן: אויך צעדערן האלץ,
אונד האכראטהע וואללע
אונד דאז קרויט היואצע:
(ה) אויף דען פרויטערד
בעפעהל, שלאכטעט יעמאנר
דען איינען פאגעל: אין איין
אירדען געפאס, איבער

תרגום אונקלוס

למדבי תרתין צפרין חיון דבין ואעא
דארוא וצבע זהורי ואיזובא:
(ס) ויפקיד בהנא ויפוס ות צפרא
תרא למאן בתספ על

רש"י

טהורות. פרט לעוף טמא לפי שהנגעים באים
על לשון הרע שהוא מעשה פטופי דברים
לפיכך החקק לטהרתו נפרים שמטפטים
תמיד בנפטוף קול: ועין ארו. לפי שהנגעים
באים על גסות הכוח: ושני תולעת ואזוב.
מה תקנתו ויתרפא ישפיל עצמו מגאותו
כתולעת ובאזוב. יען ארו. ימקל של ארו: שני
תולעת

באור

יתכן אם צפור טולל טמא וטהור, כי בתלמוד ירושלמי כחלקו יש אומרים עוף טהור קרוי צפור,
וזה אומרים כל העופות בין טמא בין טהור קרוין צפרים, ורמב"ן ז"ל בפרשו האריך בזה,
ולדעתו ז"ל שם צפור הוא כלל לעופות הקטנים המשכימים בנקר לצפנף ולשורר, ומלשון
ארמית הוא צפרא, כמו יסוב ויפוד (שופטים ז' ז'), פי' ישכס בנקר, ואמר התשק בו
בצפור ותקשרנו לנערותיך (איוב מ' כ"ט), כי דרך הנערים לשחק בעוף קטן, ובראש
דבריו נכונים, ואם כן כריך טהורות פרט לטמאות, ואותן שסוברים צפור שם לעוף טהור,
כאמר טהורות פרט לאסורות לאכילה, כגון ציפרי עיר נדחת ועוף שהרג את הכפש, וחליפי
ע"ז: ועין ארו, ארו שם האילן, ועו ארו חתיכה מאילן זה ואמרו חכמים מותו שיהא כאמה
ארו, ועביו כחלק רביע מעביו כרע המטה: ואזוב, ארו הוא הגדול שבנמחים, ואזוב הקטן
שנכבן, וכן אמר ראב"ע ז"ל שהעד מדברי חכמת שלמה: ושני תולעת, שני הוא מראה
אדום, ולפי שיש כמה מינין לכבוע בהן מראה אדום אמר ושני תולעת, אודם כבוע מתולעת,
והוא לדעתי התולעת הידועה שאדמומיתה מזהיר שקורין קושעני"ליע, אלא שתולעת זו כמא
באמעריקא הקדשה, ואם כן כנערך לומר שהיתה נודעת בימיס ההס, וכשכחה אחרי כן,
[א"ה עיין מה שפי' בו צפ' תרומה (שמות כ"ה ד')], ורש"י ז"ל פי' לשון של כמר כבועה
זהרית, כלומר לא כברייתה של שערות אדומים, אלא כבועה בידי אדם, וזהרית היא אדמומ'
של כבוע תולעת, ובת"כ אמרו ושני יכול פיקס, כלומר כבוע אדום ידוע שאינה מתולעת, ת"ל
תולעת, אי תולעת יכול אחד מן הכבועין, כלומר כבוע תולעים אחרים, כמו חלזון שנכבוע
תבלת, ת"ל שני, הא כיכד זו זהרית טובה, כלומר מתולעת הכבועת האדום הטוב המזהיר:
(ה) וצוה הכהן, לנביא הנפרים, ושחט על פה את האחת, ובת"כ וצוה הכהן צווי נכבן
ושחיטה בכל אדם דברי ר' יוסי בר' ר', ר' אומר אף שחיטה בכהן, ולדעת ר' יפרש וצוה הכהן
למביאיהן שיביאו כלי קדש ומים חיים הנזכרים בכתוב זה שלא נזכרו תחלה, ולכן למעלה וצוה
הכהן ולקח כלם מודים שהלקיחה בכל אדם, שאיך יתכן לטות אדם הוא עצמו העושה, כן כ"ל,
והרב בעל ק"א פי' כענין אחר: אל, פי' ראב"ע ז"ל כמו על וכן אל הנער הזה התפללתי,
[א"ה, ועל דעתי שער הכתוב שיחט את הנסור, כענין שיזוב דמו אל כלי קדש, על מים
חיים שנזכרו, ואין נזכר שתי' השחיטה כענמה למעלה מן הכלל]: על מים חיים, שכתב
תחלה

איבער פרישען וואסער :
 (ו) דירויף נימטט ער דען
 לעבענדיגן פאגעל זאמט דעם
 צערערן האלץ , דער הארץ
 ראטהען וואללע , אונד דעם
 הוואפן : טונקט דיעזען אללען ,
 נעכט דעם לעבענדיגן פאגעל ,
 אין דאן בלוט דען געשלאגט
 טעטן פאגעלן , וועלכו אונטר
 דעם פרישען וואסער איזט :
 (ז) בעשפרענגט דען ריין צו
 שפרעכנדיען דאמיט ווען
 מאל : רייניגט איהן , אונד
 לאסט דען פאגעל אויף זי

על מים חיים : ואתה יקח אתה ואת עץ הארז
 ואת שני התולעת ואת האזוב
 ומבל אותם ואת הצפר החיה
 בדם הצפר השחטה על המים
 החיים : והזה על הזמטה
 מן הצרעת שבע פעמים ומהרו
 ושלח את הצפר החיה על

פני

רש"י

תרגום אונקלוס

תולעת • לשון של צמר כצנע זהורית : (ה) על
 מים חיים • טחן אותם תחילה בכלי כדי שיהא
 דם צפור כיכר בהם וכמה הם רביעית : (ו) את
 הנסור החיה יקח אותה • מלמד שאינו אונדה
 עמהם אלא מפרישה לעצמה אבל העץ והאזוב
 כרוכין יחד בל' הזהורית כענין שאל' את עץ
 הארז ואת שני התולעת ואת האזוב קיחה אחת
 לשלשתן יכול כשם שאינה בכלל אונדה כך לא
 תהא בכלל עבילה ת"ל וטבל אותם ואת הנסור

על מי טבוע : (ו) ית צפרא חיה
 יסב יתה וית אעא דארזא וית צבע
 זהורי וית אזובא ויטכול יתהון וית
 צפרא חיהא כדמא דצפרא דנכיסתא
 על מי טבוע : (ז) וירי על המדמי
 מן סגירותא שבע ומיין וירכיניה
 וישלח ית צפרא חיהא על

באור

תחלה בכלי חרס : מים חיים , שטובעין תמיד מן הארץ ואינן פוסקים , ונקראים חיים לפי
 שמתגברין וטובעין, כמו המי שמתטעע תמיד כל זמן שהוא חי, ולא ממשעין אכזב שמימיו פוסקין
 לפעמים , וכן חיים לשון בריאות כמ"ש (פסוק ד') , כלומר שרצויין לשתיה והן טובים , לא מים
 מלוחים טובעין ולא חמים והיא מה ששטו בת"כ מים חיים ולא מים מלוחים ולא מים פסורים ולא
 מים מכונים ולא מים מנטפים : (ו) את הצפר וגו' , מלמד שאינו אונדה עמהם, אלא מפרישה
 לעצמה , אבל העץ והאזוב כרוכין יחד בלשון הזהורית , כענין שנאמר ואת עץ הארז ואת שני
 התולעת ואת האזוב קיחה אחת לשלשתן , יכול כשם שאין הנסור בכלל האונדה , כך לא תהא
 בכלל עבילה , ת"ל וטבל אותם ואת הנסור החיה , קמור את הנסור לכלל עבילה , מפני רש"י
 ז"ל והוא פשוטו של מקרא : על המים החיים, אשר דם הנסור טפה למעלה מן המים , ארעל
 כמו עם , כמו על הכשים (שמות ל"ה כ"ג) , כלומר לא בדם אחר מן הנסור הזה , לא בלוחו
 דם צפור שהוא מעורב עם המים החיים , וראב"ע ז"ל אמר על המים , שהדם מעורב עמם ,
 וזה קרוב לדברנו : (ז) והזה , שרטו מזה , והוא מן הפעיל : המטהר , הוזה להטהר
 מטומאת הצרעת , שהיא טומאת הנגע : ומהרו , כלומר גם הוזה זו נריסה לטהרתו , לא
 שהיא טהור בהוזה זו , שהרי צריך עוד לכל הדברים האחרים צענין לפנינו , ועל
 כן בעל הטעמים חזר וטהרו עם ושלח : על פני השדה , אמרו בת"כ שלא יעמוד ביפו וישלחנה
 לים , שלא יעמוד בגיבת ושלחנה למדבר , שלא יעמוד חוץ לעיר ושלחנה כלפי העיר , ובקדושין

(פ"ד)

מצורע יד

תרגום אשכנזי קבא

פני השדה: ח וכבם המטהר
את בגדיו וגלה את כרשערו
ורחץ במים ומטהר ואחר יבוא
אל המחנה וישב מחוץ לאהל
שבעת ימים: ט ודויה ביום
השביעי יגלה את כרשערו
את ראשו ואת זקנו ואת גבת
עיניו ואת כרשערו יגלה וכבם

אויף זפעלד פליגען: (ח) דער
ריון געשפראכען וועררען
זאלל, וואשט הירוף זיינע
קליידער, שעערט זיך אללע
זיינע הארע אב, באדעט זיך
אין וואסער, אונד ווירד ריון,
ער דארף נעמליך הערנאך
אינו לאגער קאממען: יעדאך
מוס ער זיך נאך זיבען טאגע
אויסערהאלב זיינען צעלטען
אויפהאלטען: (ט) אים
זיבענטען טאגע אכער,
שעערט ער זיך אללע זיינע
הארע אב, זא וואהל פאם
קאפף אלו פאם בארטע,
וואשט

את

דוא אויגען בריווען, איבערהויפט אללען האר שעערט ער אב, וואשט

תרגום אונקלוס

רש"י

אפי תקלא: (ח) ויצבע המדי ית
לבושוהי וגלה ית כל שעריה ויוסחי
בטיא וידבי וכתר פן יעזל למשריתא
ותיב ספרא למשכניה שבעא יומין: (ט)
כל שעריה ית בישיה ית הקניה ית גביעי עינהי וית כל שעריה יגלה ויצבע

האי' הקור את המפור לכלל טבילה: (ח) וישב
מחן לאהלו מלמד שאסור בתשמיש המטה:
(ט) את כל שערו וגו' כלל ופרט וכלל להגיד
כל
(ט) ויהא פיוקא שביעאה יגלה ית
כל שעריה ית בישיה ית הקניה ית גביעי עינהי וית כל שעריה יגלה ויצבע
ית

באור

(פ"ד דף כ"ז ע"ב) משמע שאחר ההזאה חזר הכהן לעיר ומשלת המפור משם על פני השדה,
ויסר כמל המים, וגבת מנרנית למדבר: (ח) וכבם המטהר את בגדיו, מלותה טבילה
ואילך איש מטמא עוד משכב ומושב, אבל עדיין מטמא אדם ובגדים במוגע: אח כל שערו,
לא שער בית הסתרים, כמוטרה לפניו: במים, אפילו במי מקוה: אל המחנה, מחנה
ישראל: וישב מחוץ לאהלו, אעפ"י שכל אל המחנה, יהי' כמנוחה ואסור מתשמיש המטה
כן הוא כת"ב, ואמרו עוד אין אהלו לא אשתו שאל' שוב לכס לאהליכם, והו פשט הכתוב,
לא כדברי ראב"ע ז"ל, שאמר וכבם וגלה את כל שערו כלל, ורחץ במים וטהר בערב כמשפט,
ואח"כ שב לפרש, כי זה יהי' אחר ימים שבעה, ופרט כי יגלה כל שערו את ראשו ואת זקנו,
ולדבריו אין כאן לא גלות אדם, ובערב זה טהור גמור, ובאל המחנה, וא"כ אין טעם לאמרו
וישב מחן לאהלו שבעת ימים, שהרי עד כאן הוא מחן לעיר, יאמר והי' ביום השביעי יגלה
ללמדנו שכל המעשים הללו יעשה ביום השביעי, ולמה בכל מקום אומר מחן למחנה, ועתה
אומר מחן לאהלו, ועיקר הקבלת חכמים שביום טהרתו לאחר שעה כל האמור בענין עותה
לבוש אל המחנה, אבל אסור בתשמיש המטה שבעת ימים כאכל, וכל אותן שבעת ימים הוא
אב הטומאה, לטמא אדם וכלים במוגע לא במשא, כמו שזכרנו (כלים פ"א א'), אבות הטומאות
וכו' והמנוגע ביום ספרו וכו' הרי לו מטמאין אדם וכלים במוגע: (ט) ודויה ביום השביעי,
מיום כוואל המחנה: ונדה את כל שערו, כלל: את ראשו, אפי' כויר שנאמר בו תעד
לא יעבור על ראשו, אס כמטהע ונרפא יגלה את ראשו: ואת זקנו, אפי' כהן שנא' בו ופאת
זקנס

אֶת־בְּגָדָיו וְרַחֵץ אֶת־בְּשָׂרוֹ
 בַּמַּיִם וּמָהַר: י וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי
 יִקַּח שְׁנֵי־כִבְשִׂים תְּמִימִים
 וּכְבִשָׁה אֶחָת בֵּרֶת־שְׁנֵיהֶם
 תְּמִימָה וּשְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֵי סֹלֶת
 מִנְחָה בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן וְלֶג אֶחָד
 שֶׁמֶן: יא וְהֶעֱמִיד הַכֹּהֵן הַמְּטַהֵר
 אֶת הָאִישׁ הַמְּטַהֵר וְאֹתָם לִפְנֵי
 יְהוָה פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד: יב וְלָקַח

וואשט זיינע קליידר, בארעט זיך אין וואסער אונד ווירד ריין: (י) אים אכטען טאגע ברינגט ער צוויייה שאפע אהנע פעהלער אונד אין יאהריגען שאף ווייבל יבען געשלעכטן אהנע פעהלער: דרייא צעהנטהייל פיינען מעהל, צום שפייזעאפפער מיט אעל אנגעקנעטן, אונד אין לוג אעל: (יא) דער דייניגנדע פרוטער שטעללט דען מאן, דער גערייניגט ווירד: אונד דיא אפפער שאפע, פאר דען עוויגען, אים איינגאנג דען שטיפט

הכהן

דער

געצעלטו: (יב) הירוויף נימסט

רש"י

תרגום אונקלוס

יָת לְבוּשׁוֹתָי וְיִסְחִי יָת בְּשָׂרִי בְּמַיָּא
 וְיִדְבִי: (י) וְכִיּוֹמָא תְּמִינְיָאָה יִסֵּב
 תְּרִין אִימְרִין שְׁלִמִין וְאִימְרָתָא תְּדַא
 בֵּת שְׁתָּא שְׁלִמָתָא וְתִלְתָּא עֶסְרוֹנִין
 סוּלְתָא מִנְחָתָא דְּפִילָא בְּמִשַׁח וְלֶגָא

כל מקום כחוס שער ונרא': (י) וכבשה אחת לטמאת: וג' עשרוכים לנכטיג' כבשים הללו שחטאתו ואשמו של מצורע טעוכים נככים: ולג אחד שמן. להזות עליו שבע וליתן ממנו על תנך אזנו ומתן בהונות: (יא) לפני ה' בשער נקטור ולא בעזרה עזמה לפי שהוא מחוסר

חַד דְּמִשְׁחָא: (יא) וְיִקִּים בְּהֵנָּא דְּמַדְבִּי יָת גְּבַרְא דְּמַדְבִּי וְיִתְהוֹן קַדְמֵי יְיָ
 בְּתַרְעֵי מִשְׁבֹּן זְמִנָּא: (יב) וְיִתִּיב

באור

קחם לא יגלחו, מנלח לנרעתו: ואח' גבה עינו, פרט, ואת כל שערו יגלח חזר ופרט, מרבה כל מקום שער הנראה כשהוא ערום כעודר וכמוסק, וממעט בית הסתרים, וכן שנינו (נגעים פ' ד' ד'), כשם שנראה לנגעו כך נראה לתגלחתו: וכבם אח בגדיו, שלובש שאינו מטמא אותן עוד במגע, וכבוס בגדים שלמעלה אותן איש עליו, שאינו מטמא עוד במושב כמו שפרשנו: (י) בת שנחה, שעברה עליה שנה, לא שנה למחין עולם: ושלושה עשרוני' סלח מנחה, לנכטי שלשה כבשים הללו, שחטאתו ואשמו של מצורע טעוכין נככים, מפי' דש"י: ל' וכן הוא בת"כ, ואמרו שם יכול אף למנחה, כלומר שערוכים הללו הן מנחה בפני עצמן כשהוא אומר והעלה הכהן את העלה ואת המנחה המזבחה, לימד שאינו לא מנחת בהמה, כלומר לפי שהיא כליה כמו העולה למדנו שהיא מנחת בהמה, שאם היא בפני עצמה תהיה נקמצת ושיבירה לכהנים, גם למדוהו רבותינו ממקרא אחר הכתוב בפרשת נככים: בלולה בשמן, כל עשרון מנחה יהיה בלול בשמן כדן המפורש להלן, לכל עשרון רביעית ההין שמן שהן שלשה לוגין: ולג אחד שמן, להזות עליו שבע וליתן ממנו על תנך אזנו ומתן בהונות, ואעפ"י שמצורע עשיר מביא ג' עשרוכות והדל עשרון אחד, שכן הן בלוג שמן אחד, העשיר לא ירבה: (יא) והעמיד, הכהן יעמיד את המטהר ושלשה הכבשים להכניס אל האומר בענין: לפני ה' פתח אהל מועד, כבר פרשנו (פרשה א' ג'), שהעזרה היא פתח אהל

מועד

מצורע יד

תרגום אשכנזי קכב

הַכֹּהֵן יִקְרֹב אֶת-הַכֹּהֵן הַיָּדֵי
וְהִקְרִיב אֹתוֹ לְאֵשׁ וְאֶת-לֶגֶם
הַשֶּׁמֶן וְהִנִּיף אֹתָם תְּנוּפָה לִפְנֵי
יְהוָה: שְׁנֵי יָג וְשָׁחַט אֶת-הַכֹּהֵן
במקום

דער פריזטער דאז איינע
שאף, ברינגט עו צום שולד-
אפעער, נעכט דעם לוג
אָעל: ער מאַכט נעמליך מיט
ביידען איינע ווענדונג פֿאַר
דעם עוויגען: (יג) שלאַכטעט
הערנאך דאז שאף, אַן

תרגום אונקלוס

רש"י

בְּהֵנָּה יֵת אֲמַרָא הָר וְיִקְרִיב יְתִיָּה
לְאֲשָׁמָא וְיֵת לֹגָא דְמִשְׁחָא וְיֵדִים
יְתֵהוּן אֲרַמְא קְדָם יֵי: (יג) וְיִכּוּס יֵת
אֲיִמְרָא באתר

מחוסר כפורים: (יב) והקריב אותו לאשם
יקריבנו לתוך העזרה לשם אשם: להניף
שהוא טעון תכופ' פי: והניף אותם את האשם
ואת

באור

מועד, גם עזרת נשים והקיל הפתוחות למעלה מכלל פתח א"מ הן, אבל לפני ה' היא
העזרה שהיא מחכה שכינה, והוסיף פתח א"מ, ללמדנו שאיני בעזרה עמוה שהרי הוא מחוסר
כפורים ומייב כרת על ביאתו למקדש, לא אמרו תכמים שעומד בשער נקנור והתירה לו התורה
להכניס בהיו ותנוך אזנו לפניו בשביל המתנות להטהר מזרעתו: (יב) הכבש האחר,
משני הכבשים האמורים צענין: והקריב אחו לאשם, יקדישו לאשם, כמו זכר תמים
יקריבנו (פרשה א' ג'), יקדישו, וכן זה, יקדישו לאשם, כי על המביא לא אמר רק
שמוביא שני כבשים וכבשה אחת, לא זיקרא עליהן שם מי אשם ומי עולה, כי הכהן יבחר אחד
מהן ויקדישו לאשם, והוא ואת לוג השמן, שהרי אין ממונו דבר למוצק, אבל יקדישו לכפר
עם האשם להיות ממונו לפני ה', ולתת ממונו על גוף המזורע, [א"ה נראה שהוא על דרך
כלל ואחריו פרט, אמר שהכהן יקריב את הכבש לאשם ואת לוג השמן: כיצד? והניף אתם
וגו' ותנופת השמן והוא זהו דרך הקרבנות, ועל הדרך הזה מתורגם כל"ח]: והניף אהם,
האשם והלוג וטעון תכופה פי: (יג) ושחט את הכבש, אבל שחיטה קוראו כבש לא אשם,
כי השחיטה גם בבהמות קולין, כמו ושחט את בן הבקר (פרשה א' ה'), ואם פרשנו: במקום,
אשר ישחט וגו' על ירך המזבח בצפון, ומה ת"ל והלא כבר נאמר בתורת אשם בפרשת נו את
אהרן שהאשם טעון שחיטה בצפון, לפי שיבא זה מכלל אשמות לידון בהעמדה יכול תהא
שחיטתו במקום העמדתו לכך נאמר ושחט במקום אשר ישחט וגו' מפי' רש"י ז"ל והוא מברייתא
ד"כ, ואם גם השחטת והעולה בהעמדה, כי ואותם שב על כל המוצא לכפרת ולטהרת
המזורע, וכאמר שיחטו במקום העמדתן, על כרחק פי' את השחטת ואת העולה, המפורשין
בפרשת ויקרא ובפ' נו את אהרן, שהרי לא פירש כאן מקום שחיטתן, ולא אמר ושחט אותו
במקום אשר ישחטו את האשם, שגם הוא מפורש בנו את אהרן? לפי שמלבד זה הוצרך להקיש
במקרא זה אשם לשחטת לענין מתן דמים ואמורים, כמו שיתבאר, הקישו ג"כ לשחטת ולעולה
לענין השחיטה, ועוד הרי אלו באין ללמד על אשם שלא ישחט במקום העמדתו, וכמלאו
למדין שגם שחיטתן היא בצפון לא במקום העמדתן, ולפי שעדיין יש מקום לומר שיחט האשם
במקום שחיטת חטאת ועולה זו ושחיטת שלשתן במקום העמדתן, על כן הוסיף במקו' הקדש,
שהוא המקום המפורש בפרשת ויקרא ובפרשת נו, שהוא בצפון העזרה, ועתה מתפרש מה
ששנו עוד בברייתא אין לי אלא אשם במקום הקדש, מכיון אף חטאת ועולה במקום הקדש ת"ל
את השחטת ואת העולה במקום הקדש, הרי שבאין ללמד וכמלאו למדין על דרך שאמרו,
זכרה תמיהת מפרשי הת"כ ז"ל: כי בחטאת, פי' רש"י ז"ל כי ככל השחטת האשם הזה הוא

קַּבְּמִקוֹם אֲשֶׁר יִשְׁחַט אֶת־
 הַחֲטָאִת וְאֶת־הַעֲלָה בַּמִּקְוֹם
 הַקֹּדֶשׁ כִּי כַחֲטָאִת הָאִשִּׁם הוּא
 לִכְהֵן קֹדֶשׁ קֹדְשִׁים הוּא
 יד וְלִקַּח הַכֹּהֵן מִדַּם הָאִשִּׁם
 וַיִּתֵּן הַכֹּהֵן עַל־הַיָּדוֹד אֵין

אין דעם ארטע, וואָ מאָן דאָן
 וינדענאָפּער אונד דאָן גאַנצע
 אָפּפּער שלאָכטעט, נעמליך
 אין דעם הייליגען אָרטע: דען
 דאָן שולדאָפּער האָט דער
 פּריוטער אָן צו זעהען, וויא
 איין וינדענאָפּער, עז איזט
 (יד) דער פּריוטער ניממט
 פֿאָן דעם בלוטע דען שולד־
 אָפּפּער, כרינגט עז אָן דאָן

המטהר

הערפֿאַר ראַגענדע קנאַרפעל

אָם

תרגום אונקלוס

רש"י

בְּאֶתֶר דִּי יִכּוּס יֵת חֲטָאִתָּא וְיֵת עֲלֵתָּא
 כְּאֶתֶר קֳדִישׁ אֲרִי בְּחֲטָאִתָּא אֲשֶׁמָּא
 הוּא לְבִתְנָא קֳדֶשׁ קֳדְשִׁין הוּא
 (יד) וְיִסַּב בְּתֵנָא מְדַמָּא דְאֲשֶׁמָּא וְיִתֵּן
 בְּתֵנָא עַל רוּם אֲוִדָּנָא דְמַדְכִּי

ואת הלוג: (וג) במקום אשר ישחט וגו' על
 ירך המזבח בנספן ומה ת"ל והלא כבר נאמר
 בתורת אשם בפרשת צו את אהרן שהאשם טעון
 שחיטה בנספן לפי שיבא זה מכלל אשמות לידון
 בהעמדה יכול תהא שחיטתו במקום העמדתו
 לכך נאמר ושחט במקום אשר ישחט וגו': כי
 כחטאת האשם כי ככל החטאות האשם הוה
 הוה לכהן בכל עבודות התלויות בכהן הוזהר
 אשם זה לחטאת שלא תאמר הואיל שיבא דמו
 יבא טעון מתן דמים ואימורים לגבי מזבח לכך
 דמו ניתן למעלה כחטאת ת"ל וכולי בת"כ: (יד) תנדך גדר אמנשי שבאון ולשון תנדך
 לא

באור

לכהן, בכל העבודות התלויות בכהן הוזהר אשם זה לחטאת, שלא תאמר הואיל ויבא דמו
 מכלל שאר אשמות ליכתן על תנדך ובהזכות, לא יבא טעון מתן דמים ואימורים לגבי המזבח,
 לכך נאמר כי כחטאת האשם הוא לכהן, יכול יבא דמו נתן למעלה כחטאת ת"ל וכו', וכן
 הוא בזבחים (דף מ"ט ע"א), רק לשון בכל העבודות התלויות בכהן הוזהר אשם זה לחטאת,
 תמוה קצת, שבאמת אינן שוין שדס חטאת באצבע ולמעלה, ודס אשם בכלי ולמטה, וזולת
 לכהן הניח לרבינו ז"ל לפרש כן, ואולי מלת לכהן כפשוטו לומר שגבר אשם זה הוא לכהן
 כבשר החטאת, מה בגר חטאת אינו נאכל לכהן עד אשר שזרק הדם והורש החלבנים, כן
 האשם הוה טעון תחלה מתן דמים ואימורים למזבח קודם שיוכשר בשרו לכהן, ולמדנו שהאשם
 הזה הוה לחטאת בכל מתיריו, וראיה מברייתא דת"כ ששנו על כי כחטאת האשם הוא לכהן
 מה חטאת דס מזבח מתירה, אף אשם דס מזבח מתירו, כלומר שזוה לחטאת שזריך מתן
 דס ואימורין למזבח להתיר הכשר לכהן, לא שדס בהזכות ואזן מתירם, ועל כן אמר הכתוב
 קדש קדשים הוא, שכן נאמר באשם כל זכר בכהנים יאכלנו במקום קדוש יאכל קדש קדשים
 הוא, כחטאת האשם תורה אחת להם הכהן אשר יכפר בו לו יהיו (פרשה ו' ר"ח), ולכן לא
 זכר בסוף הכתוב עולה, לפי שהיא כלה למזבח, ואין ממנה לכהן, אבל לענין העבודה
 עמיה לא הוזהר אשם הכתוב כמו שאמרו ת"ל וזאת תורת האשם, תורה אחת לכל האשמות
 ואשם מצורע בכלל יבא דמן נתון למטה, וכן הוזהר בכלי: (יד) ולקח הכהן מדם האשם,
 מקבל בידו, כמו ונתן שהוה בעבמו אל כהן, אבל דס שזרק מקבל בכלי כמו בכל האשמות
 ואמרו

מצורע יד

תרגום אשכנזי קכג

הַמִּטְהַר הַיְמִינִית וְעַל-בֵּהֶן יָדוֹ
הַיְמִינִית וְעַל-בֵּהֶן רַגְלוֹ הַיְמִינִית:
טו וְלִקַּח הַכֹּהֵן מִלֶּג הַשֶּׁמֶן וַיִּצַק
עַל-כַּף הַזֹּבְחַן הַשְּׂמֵאלִית :
טז וַיִּטְבַּל הַכֹּהֵן אֶת-אֶזְבְּעוֹ
הַיְמִינִית מִן-הַשֶּׁמֶן אֲשֶׁר עַל-

אם רעכטן אהרע דעויעניגען,
דער גערייניגט ווירד : אונד
אויף דען דוימען זיינער
רעכטען האַנד , אונד אויף
דען גראַסען צעהן זיינען
רעכטען פֿוסען : (טו) הירויף
נימטט דער פּריזטער פֿאַן
דעם לוג אָעל : אונד גיסט
דאָפֿאַן אַזין דען פּריזטער
לִינקע האַנד : (טז) טונקט
זיינען רעכטען צייגעפֿינגער

כפו

אין דאָן אָעל, דאָן ער אין

תרגום אונקלוס

דַּמְרֵי דִימִינָא וְעַל אֲלִיּוֹן דִּיהַ דִּימִינָא וְעַל אֲלִיּוֹן הַגְּלִיּה דִּימִינָא : (טו) וַיִּסַּב
פְּתָנָא מְלוּגָא דְמִשְׁחָא וַיִּרִיק עַל יָדָא דְכֹהֵנָא דְשְׂמֵאלָא : (טז) וַיִּטְבּוֹל כַּהֲנָא
יָת אֶזְבְּעִיהַ דִּימִינָא טָן מִשְׁחָא דִּי עַל

באור

ואמרו רבותינו שני כהנים מקבלים את דמי אחד בכלי וא' ביד , זה שקבל בכלי בא חרקה על
הזבח , וזה שקבל ביד בא לו אכל מטורע : חנוך , גדר אמנעי שבאון ולשון תוך לא טרע
לי , והפותרים קורין לו טנדרוס , מפי' רש"י ז"ל , ובת"כ אמרו וכתן על תוך , יכול על תוך
ודאי , ת"ל על טך , אי על טך יכול על גובה של און , ת"ל תוך טך , הא כיכד זה גדר האמנעי ,
וראה לי שמשנה מלה מורכבת , תורה על הפנים ועל החיטון בגבה האון , כי תוך פנים ,
ובך גובה מלשון והנה ה' נכב על חמות אכך (עמוס ז' ז') , והאל"ף נוספת , למדנו שהוא
צין שניהם בגדר האמנעי , ואונקלוס ז"ל שתרגם על רוס אודנא , אמר כן להוכיח פנים האון
וחש שהמלה לשון גובה כמו שפרשנו , אבל יב"ע תרגם על גדירא מנעא : [א"ה עיין מ"ה בפ'
מטה (ששת כ"ט כ')] : בהן , גודל : (טו) ולקח הכהן מלג השמן , לפי הפשט יראה
שאין טקח השמן כלו , שאם כן היה אומר ולקח הכהן את לוג השמן ויטק , אבל מלוג משמעו
שטקח בכלי קנת מלוג השמן ויוטק אותו , כי איד יטוק כלו , ואין כפו מחזקת לקבל ויגר
לארן , ואם כן לא אמר מה ישפס בשמן הנשאר בלוג , אבל סכמים אמרו שארזי הלוג מתחלק
לכהנים (ס"פ כל התדיר) , ואינו נאכל אלא בעורה לזכרי כהנה כאשר ק"ק שהרי הוקש
לזאם : כף , פרשתיו (פרשה י"א ד' ז') : על כף הכהן השמאלית , היא כף הכהן המטהר ,
הק כן דרך נחות בלה"ק , והעד הפסוק הבא אחריו , כן פי' ראב"ע ז"ל , וכן נראה מסברא ,
שאם נותן על כף עבשו כריכה להיות השמאלית , כדי שיטבול בה הימנית , אבל אם היניקה
לכף חדרו מה לי ימנית שט' או שמאלית , או שאמר שכן גזרת הכתוב , וזה דעת רבותינו ז"ל
אמרו ליטוק לתוך כף חדרו , כמו שאנינו (נגעים פרק י"ד ז') בטל מלוג השמן ויטק לתוך
כפו של חדרו , ואם יטק לתוך כף עבשו יבא : (טז) מן השמן , בכל לשון טבילה אחריו ב"ת
כמו ועבל וגו' בדם הנפטר האפוטה , לכד כאן ובפס העלם דבר , ויראה שלשון טבילה על
התלוטת שהוא מקבל , ולכן פעם מדרך הלשון שיטק אליו ב"ת , לפי שמקבל בגנשו בדבר
שנעבל בו , ופעם יטק אליו מן , לפי שנעבל מונטו כפו השמאלית , מזה הוכיח ראב"ע
ז"ל שהוא על כף עבשו ככ"ל , ואין הכרע , שכתבו כפו יוכל לשוב על הכהן המוכר בפסוק
שפניו שקבל השמן ככפו : והנה מן השמן באצבעו , לא הו' כר"ך לומר אלוהה שבע פעמי' ,
ולפי

מצורע יד

תרגום אשכנזי קכד

את החטאת וכפר על המטהר
מטמאתו ואחר ישחט את
העלה: * והעלה והכהן את
העלה ואת המנחה המזבחה
וכפר עליו הכהן וטהר ס
ואסדר הוא ואין ידו משגת
ולקח כבש אחד אשם לתנופה ק
לכפר

דאן זינדענאפפער צורעכט ,
פערואהנט אויף דען ריין
צושפרעכנדען : אונד שלאכט
טעט זאדען דאן גאנצע
אפפער : (כ) צולעצט כרינגט
דער פרויטער דאן גאנצע
אפפער , נעכזט דעם שפיווע
אפפער , אויף דען אלטאר :
אלזא פערואהנט דער פרויטר
אויף איהן , אונד הירמיט
איזט ער ריין : (כא) ווען ער
אבער ארם איזט , אונד זיין
פערמאגען ניכט הינרייכט :

ואן נימטט ער איין שאף צום שולדאפפער , צור ווענדונג , דאמיט

תרגום אונקלוס

רש"י

את חטאתא ויכפר על דמריבי
מטמאתיה וכתרבן יפוס ית עלתא :
(ג) ויסק כהנא ית עלתא וית טנחתא
למרבחא ויכפר עלוהי כהנא וידבי : (כא) ואם מספן הוא ולית ידיה מרבחא
ויסב אימר חד אשמא לארמא

כנגד בית קדשי הקדשים : (כ) זאת המכה *
מנחת נסכים של בהמה : (כא) ועשרון סולת
אחד * לכבש זה שהוא אחד יביא עשרון אחד
לנסכו
(כא) ואם מספן הוא ולית ידיה מרבחא
לכפרא

באור

כנס , כי נכתם עוט לפני ה' , ונמעשים הללו יכפר עליו , כי יכסה על עון נפשו לפני ה'
לא יראה עוד למזכרת עון , ולשון כפרה בארנו (פרשה א' ד') : (יט) ועשה הכהן ארז
החטאת , היא הכנשה כי חטאת יסיד באה נקבה , ואין טורף לפרש מה יעשה בה , כי
מעשה חטאת מסורשים בפרשת ויקרא : וכפר על המטהר , זוהי כפרה שניה , שהחטאת
מכסה : ואחר ישחט את העלה , אחד שכפר בדם החטאת ישחט את העולה ויזרוק דמה ,
קודם שהעלה אומרי החטאת , כמו שזכרנו פרק כל התדיר (דף פ"ט ע"א) דם חטאת קודם
לדם עולה , איברי עולה קודמים לאומרי חטאת : (כ) והעלה הכהן את העלה , שהיא
כלה למזבח : ואת המנחה , שלשה עשרונים האמורים למעלה שהן נסכי בהמה , עשרון
לכל כבש , וחצברס עם העולה לפי שלשת העשרונים הם כליל למזבח כמו העולה , ואין מהן
דבר לכהנים , כמו חטאת ואשם שנשרן לכהנים : וכפר עליו , זהו כפרה שלישית , שמכפרת
העולה , ורמב"ן ז"ל כתב טעם למוני כפרות הללו , ואינן מפשט הכתוב : וטהר , לקדש
ונמקדש : (כא) ואם דל הוא , מלת דל לפעמים על חוסר המון זה הרבה , ופעמים על
חוסר הבשר , כמו דלות ורעות תאר (בראשית מ"א י"ט) , מדוע אתה ככה דל בן המלך
(שמואל ב' י"ג ד') , ופעמים על חוסר הדעת , כמו ואני אמרתי אך דלים הם נוטלי כי לא
ידעו דרך ה' (ירמיה ה' ד') , ונזהר לדעתי מלוה ה' חונן דל (משלי י"ט י"ז) , ובארנוהו (אבות
פ"ב ט') , ולפי שגם בעל מעט המון יקרא דל כנגד העשיר שיש לו הון רב , לבן הוסיף ואין
ידו משגת , שקברה ידו אפילו להשיג ג' הכבשים האמורים בענין , ואילו אמר ואין ידו משגת ,
היינו אמר שיש לו מון ורובה לקנות ואינו מוצא , ת"ל ואם דל הוא , שאין לו מה לקנות ,
וכן אמרו בת"כ ואם דל הוא , שומע אני דל ממה שהיה בן מאה מנה ונעשה בן חמשים מנה
ת"ל ואין ידו משגת וכו' , ובפרשת ויקרא בארנו (פרשה ה' ז' י"א) : כבש אחד אישם
לתנופה , כאמריא שלשה כבשים , על הכהן להקדיש אחד מהן לאשם כמו שאמרנו (פסוק
י"ב)

דאמיט אויף איהן פֿערוואָהנט
ווערדע : איין צעהנטהייל
פֿיינעו מעהל מיט אַעל אַף
געקנעטן , צום שפּייזעאָפּפֿער ,
אונד איין לוג אַעל :
(כג) צווייא טורטעל טויבען
אַדער צווייא יונגע טויבען
(וואָצו זיין פֿערמאָגען הינט
רייכט) : דאָפּאָן זייא איינו
צום זינדעןאָפּפֿער , אונד איינו
צום גאַנצענאָפּפֿער : (כג) אַם
אַכטען טאַגע זייר רייניגונג ,
בריינגט ער זיא דעם פּרויטער :
פֿאַר דען איינגאַנג דען
שטיפּטזגעצלטן , פֿאַר דעם
עוויגען : (כד) דער פּרויטער
ניממט דאָן שאַף צום שולד־
אָפּפֿער אונד דאָן לוג אַעל :

כִּכְפֹּר עָלָיו וְעִשְׂרוֹן סֹלֶת אֶחָד
בְּלוֹל בְּשֶׁמֶן לְמִנְחָה וְלֶגְ שֶׁמֶן :
כג וְשֵׁתֵי תְרִים אֹו שְׁנֵי בְנֵי יֹזֶה
אֲשֶׁר תִּשְׁיג יָדוֹ וְהִזְיָה אֶחָד
חֲטָאת וְהֶאָחֵד עֲלָהּ : כג וְהֵבִיא
אֶתְּם בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי לְמִזְבֵּחַ
אֶל־הַכֹּהֵן אֶרְפֹּתָהּ אֶהֱל־מוֹעֵד
לִפְנֵי יְהוָה : כד וְלָקַח הַכֹּהֵן אֶת־
כִּכְשׁ הָאֵשֶׁם וְאֶת־לֶג הַשֶּׁמֶן
וְהֵנִיף אֶתְּם הַכֹּהֵן תְּנוּפָה לִפְנֵי

יהוה

אונד ער , דער פּרויטער געמליך , מאַכט דאָמיט איינע ווענרונג פֿאַר

ר ש י

תרגום אונקלוס

לנכסיו : ולג שמן . לתת מונט על הכהונות
ושמן של כסכי המכת' לא החקק הכתוב למרש :
(כג) ציום השמיני לטהרתו . שמיני לנפריס
ולהזאת

לכִּפֹּר אֶת־עֲלֹוֹתָיו וְעִשְׂרוֹנָא סולתא ת
דִּפִּיל בְּשֶׁמֶן לְמִנְחָתָא וְרוּגָא דְשֶׁמֶן
(כג) וְתִרְתִּין שְׁפִינִין אֹו תִרְוִין בְּנֵי
יֹזֶה דִּי תִדְבִיק יָדֵיהּ וְיִזְיָה אֶחָד
חֲטָאתָא וְהֶאָחֵד עֲלָתָא : (כג) וְיִיתִי יְתֵהוֹן כִּי־
תִּטְיַנְאָה לְדִכּוּתֵיהּ לֹות כִּהְנָא לְתַרְע טִשְׁפֹן זְמַנָּא קִדְם יי : (כד) וְיִסַּב כְּהֵן
יֵת אִי־טְרָא דְאִשְׁטָא וְיֵת לֹוגָא דְשֶׁמֶן וְיִרִים יְתֵהוֹן כִּהְנָא אֶרְטָא קִדְם יי

באור

י"ג , ונדלות שאינו מביא אל כנס אחד בידוע שהיא לאשם : לחנופה לכפר , אעפ"י שא
תנופה מכפרת , כי הדם הוא כנס יכפר , אבל הוא כמותן טעם למה כנס זה אשם , ולא
חטאת או עולה , לפי שבאשם עיקר הכפרה , כי מעשה חטאת ועולה של מצודע כמעשה
חטאת ועולה , וכבר מצינו בקרבן עולה ויורד שמביא עוף תחת בהמה , אבל מעשה אש
אינו ככל האשמות , שהרי כריך תנופה חי , לכן הכנס האחד שחייב להביא יהי' לאש
לתנופה , ורבותיו אמרו לתנופה לכפר וכי יש תנופה מכפרת , אלא ללמד שאם עשה תנופה
שדי מטה כליבו לא כפר וכפר : ועשרון סלת אחד בלול , שעור הכתוב ועשרון סלת
סולת , בלול בשמן למנחה , אבל בעל הטעמים חזר אחד עם בלול בשמן , סובר שסלת אחד
מיותר , כי די במלת עשרון , אבל יאמר , שהעשרון האחד הזה כריך לו לוג שמן וא"כ שלש
עשרונים כרי כין שלשה לוגין , ובת"כ אמרו מלמד שכל עשרון ועשרון טעון לוג כדכרי סלת
ורש"י ז"ל פי' לכנס זה שהוא אחד , יביא עשרון אחד לנכסו , אפשר שרובה לייסב מלת אחד
שהוא

מצורע יד

חרגום אשכנוי קכה

יְהוָה: כִּס וְשָׁחַט אֶת-כִּבְשֵׁי
הָאֲשָׁם וְלָקַח הַזֶּהֶן מִדָּם
הָאֲשָׁם וְנָתַן עַל-הַתְּנוּף אֶזְרוֹ
הַמִּטְהָר הַיְמָנִית וְעַל-בֵּהֶן יָדוֹ
הַיְמָנִית וְעַל-בֵּהֶן רִגְלוֹ הַיְמָנִית:
וּמִן-הַשֶּׁמֶן יִצַק הַזֶּהֶן עַל-
כַּף הַבֵּהֶן הַשְּׂמָאלִית: כו וְהָיָה
הַזֶּהֶן בְּאֶצְבְּעוֹ הַיְמָנִית מִן-
הַשֶּׁמֶן אֲשֶׁר עַל-כַּפּוֹ הַשְּׂמָאלִית
שֶׁבַע פְּעָמִים לִפְנֵי יְהוָה: כז וְנָתַן
הַזֶּהֶן מִן-הַשֶּׁמֶן י אֲשֶׁר עַל-
כַּפּוֹ עַל-הַתְּנוּף אֶזְרוֹ הַמִּטְהָר
הַיְמָנִית וְעַל-בֵּהֶן יָדוֹ הַיְמָנִית
וְעַל-בֵּהֶן רִגְלוֹ הַיְמָנִית עַל-

פֶּאֶר דַּעַם עוֹוִיגֵעוֹן: (כה) מֵאֵן
שֶׁל אֶכְמֵט דָּאָן שְׂאָף דַּעַן
שׁוֹלְדָאֶפֶּעֶרוֹ: דַּעַר פֶּרִיזְטַעַר
נִימֵט פֶּאָן דַּעַם בְּלִיטַע דַּעַן
שׁוֹלְדָאֶפֶּעֶרוֹ, בְּרִיגֵט עוֹ אֵן
דָּאָן רַעֲכֵטַע אָהַרְקֵנְאָרְפֵּעַל
דַּעוֹיעֵנִיגֵעוֹן, דַּעַר גַּעֲרִינִיגֵט
וּוִירַד: אֵן דַּעַן דְּרִימַעוֹן זִינַעַר
רַעֲכֵטַעוֹן הָאָנְד אִינְד אֵן דַּעַן
גְּרָאָסַעוֹן צַעֵהוֹן זִינַעוֹ רַעֲכֵטַעוֹן
פֶּאָסַעוֹ: (כו) פֶּאָן דַּעַם אָהַלַע
גִּיסַט עַר אִיזֵן זִינַע, דַּעַן
פֶּרִיזְטַעַר, לִינַקַע הָאָנְד:
(כז) שְׂפֶרַעֲנֵט מִיט זִינַעוֹם
רַעֲכֵטַעוֹן פִּינַגֶּעַר, פֶּאָן דַּעַם
אָעֵלַע, דָּאָן אִיזֵן זִינַעַר לִינַקַעוֹן
הָאָנְד אִיזֵט: זִיבַעוֹן מֵאָהֵל פֶּאָר
דַּעַם עוֹוִיגֵעוֹן: (כח) בְּרִיגֵט
פֶּאָן דַּעַם אָעֵל, דָּאָן אִיזֵן
זִינַעַר הָאָנְד אִיזֵט, אֵן דָּאָן
רַעֲכֵטַע אָהַרְקֵנְאָרְפֵּעַל דַּעַן
יַעֲנִיגֵעוֹן, דַּעַר גַּעֲרִינִיגֵט
וּוִירַד, אֵן דַּעַן דְּרִימַעוֹן זִינַעַר
רַעֲכֵטַעוֹן הָאָנְד, אִיזֵט אֵן דַּעַן

מקום גראסעו צעהו זינעו רעכטעו פֶּאָסַעו: אֵן

חרגום אונקלוס

רש"י

י: (כט) וַיִּבְרַח יֵת אִימְרָא דְאֶשְׁטָא
וַיִּסַּב בְּהֵנָא מְדָטָא דְאֶשְׁטָא וַיִּתֵּן עַל
רוּם אִוְקְנָא דְמַדְבִּי דְיִטְיֵנָא וְעַל אֶלְיוֹן
יְדִיה דְיִטְיֵנָא וְעַל אֶלְיוֹן רִגְלֵיה דְיִטְיֵנָא: (ל) וּמִן מִשְׁחָא גְרִיק בְּהֵנָא עַל יְדֵיה
דְּבְּהֵנָא דְשִׁטְאֵלָא: (ל) וַיְדִי בְּהֵנָא בְּאֶצְבְּעֵיה דְיִטְיֵנָא מִן מִשְׁחָא דִּי עַל יְדִיה
דְּשִׁטְאֵלָא שֶׁבַע וּמִינֵן קָדָם י: (כט) וַיִּתֵּן בְּהֵנָא מִן מִשְׁחָא דִּי עַל יְדִיה עַל
רוּם אִוְקְנָא דְמַדְבִּי דְיִטְיֵנָא וְעַל אֶלְיוֹן יְדִיה דְיִטְיֵנָא וְעַל אֶלְיוֹן רִגְלֵיה דְיִטְיֵנָא עַל

ולחזאת ען ארו וזונו ושני תולעת: (כח) על
מקום דס האסס. אפילו כתקנת הדס
למד שאין הדס גורס אלא המקום גורס:
וכתי
ידיה דִּיטְיֵנָא וְעַל אֶלְיוֹן רִגְלֵיה דְיִטְיֵנָא: (ל) וּמִן מִשְׁחָא גְרִיק בְּהֵנָא עַל יְדֵיה
דְּבְּהֵנָא דְשִׁטְאֵלָא: (ל) וַיְדִי בְּהֵנָא בְּאֶצְבְּעֵיה דְיִטְיֵנָא מִן מִשְׁחָא דִּי עַל יְדִיה
דְּשִׁטְאֵלָא שֶׁבַע וּמִינֵן קָדָם י: (כט) וַיִּתֵּן בְּהֵנָא מִן מִשְׁחָא דִּי עַל יְדִיה עַל
רוּם אִוְקְנָא דְמַדְבִּי דְיִטְיֵנָא וְעַל אֶלְיוֹן יְדִיה דְיִטְיֵנָא וְעַל אֶלְיוֹן רִגְלֵיה דְיִטְיֵנָא עַל

באור

אתר

שהוא כמו לכבש האחד: ולב שמו, לתת מוננו על הנהויות, ושמן של נסכי בהמה לא החקק
הכתוב לפרש: (כב) אשר חשיג ירו, שינאו תחלה לידו, [א"ה, יתכן לפי הפשט שהקידס
במקרא קודם ביעלה, ואם ידו משגת לשתי תורים, לא יביא בני זוכה, וכן מתורגם כל א]:
והיה, על פי הכתוב: (כג) ביום השמיני לטהרתו, שמיני לכפרים ולהזאת ען ארץ וזונו
השני

מִקוּם דָּם הָאֵשֶׁם : כט וְהִנּוּחֵהוּ
 מִן־הַשָּׁמֶן אֲשֶׁר עַל־כַּף הַכֹּהֵן
 יִתֵּן עַל־רֹאשׁ הַמִּטְהַר לְכַפֵּר
 עָלָיו לִפְנֵי יְהוָה : ל וַעֲשֵׂה אֶת־
 הָאֲחֵר מִן־הַתְּרִים אוֹ מִן־בְּנֵי
 הַיּוֹנָה מֵאֲשֶׁר תִּשְׁיג יָדוֹ : לא אֶת
 אֲשֶׁר־תִּשְׁיג יָדוֹ אֶת־הָאֲחֵר
 חֲטָאת וְאֶת־הָאֲחֵר עֲלֶהּ עַל־
 הַמִּנְחָה וּכְפַר הַכֹּהֵן עַל־
 הַמִּטְהָר לִפְנֵי יְהוָה : לב זֹאת
 תּוֹרַת אֲשֶׁר־בוֹ נִגַע צִרְעַת
 אֲשֶׁר לֹא־תִשְׁיג יָדוֹ
 בַּמִּהְרָתוֹ : פ

אן דיאזעלבע שטעללע, וואָ
 דאָן כלוט דען שולדאָפּפּערן
 איזט : (כט) וואָן פּאָן דעם
 אָעלע אויף דער האַנד דען
 פּרוּטערן נאָך איבריג איזט ,
 ברינגט ער אויף דאָן הויפט
 דעוועניגען , דער גערייניגט
 ווירד : אום פּאָר דעם עוויגען
 אויף איהן צו פּערוואָהנען :
 (ל) אַלדען זאָלל ער איינע
 פּאָן דען טורטול־טויבען
 אָדער יונגען טויבען צורעכטע
 מאַכען : (נאָכדעם נעמליך
 דאָן פּערמאָגען הינרייכענד
 וואָר) : (לא) וואָן זיין פּער־
 מאַגען אויפגעבראַכט , ווירד
 אַזיינו דאָפּאָן צום זינרען־
 אָפּפּער , אונד דאָן אַנדערע
 צום גאַנצען אָפּפּער גענאָמ־
 מען , נעכט דעם שפּיזע־
 אָפּפּער : וואָרויך דער
 פּרוּטער אויף דען צורייניגט־
 דען פּאָר דעם עוויגען פּער־

ואָהנט : (לב) דיזען איזט דיא לעהרע פּיר דעניעניגען , דער דען אויוואַטן אן זיך האַט :
 ווען זיין פּערמאָגען ניכט הינרייכט , אונד ער ריין ווערדען זאָלל : דער

תרגום אונקלוס

אַתְר דְּטָא דְּאֲשֵׁטָא : (כט) וְדִישֵׁתָאָר מִן מִשְׁחָא דִּי עַל יָדָא דְּכַתְנָא יִתֵּן עַל
 רִישָׁא דְּטַרְבִּי לְכַפֵּרָא עֲלוֹהֵי קָדְשִׁי : (ל) וְיַעֲבִיד יֵת חַד מִן שְׁפִינִינְיָא אוֹ
 מִן בְּנֵי יוֹנָה טַרְתְּרִבִּיק יְבִיָה : (לא) יֵת דְּתַרְבִּיק יְבִיָה יֵת חַד חֲטָאתָא וְיֵת חַד
 עֲלֵתָא עַל טַנְחָתָא וְיִכְפֵּר כַּתְנָא עַל דְּטַרְבִּי קָדְשִׁי : (לב) דָּא אוֹרִיתָא דִּי
 בִּיָה טַנְחָתִשׁ סְגִירָא דְּלֵא תַרְבִּיק יְרִי בְּדַכְתִּיָה :
 ומליל

באור

ושני תולעת : (כח) על מקום דם האשם , כרשתיו (פסוק י') : (ל) מאשר חשיג ידו ,
 אולי ילמדט שזס לא נא לידו רק תור או בן יונה אחד ישטו הכהן לפטאת , שאין השילה
 מעכבת כפרתו : (לא) את אשר חשיג , אס השיג שניה יחי' הראשון פטאת והשני עולה ,
 ורבותיו דרשו על שלשה פעמים השג יד האשורים כפרסה : על המנחה , על מנחת האשם
 שקדמה לפטאת העוף : (לב) ואת הורת אשר בו נגע צרעת , תורת חסד הנסמך , זאת
 תורת הכרפא אשר הי' בו נגע צרעת : אשר לא חשיג , לטי שהיא גם תורת מטורע עשיר ,
 יראה

מצורע יד

תרגום אשכנזי קבו

לג וידבר יהוה אל משה ואמר
אהרן לאמר: לו כי תבאו אל
ארץ כנען אשר אני נתן לכם
לאחזה ונתתי נגע צרעת בבית
ארץ אחותכם: לה ובא אשר
לו הבית והגיד לכהן לאמר

(לג) דער עויגע שפראך צו
משה אונד אהרן, וויא
פאלגט: (לד) ווען איהר אין
דאז לאנד כנען קאמט,
דאז איך איך צום אייגענטום
אייגעבע: אונד איך אין
איינעם הויזע אייערו אייגענ-
טהימליכען לאנדעו דען אויפ-
זאטן ענטשטעהן לאסע:
(לה) זא זאלר דעריעניגע,
דעם דאז רווי געהארט

כנגע

קאממען, דעם פרויטער בעריכטען אונד שפרעכען:

ע

תרגום אונקלוס

רשי

(גג) וטליל יי עם משה ועם אהרן
למיטר: (לד) ארי תעלון לארעא
דכנען די אנא יהיב לבון לאחסנא
ואתו סכתש סגירו בבית ארע
אחסנתכון: (לה) ויעול דדי ליה
ביתא ויחוי לבתנא למיטר בטכתשא

(לד) ונתתי נגע צרעת. בצורה היא להם
שהנגעים באים עליהם לפי שהעמיטו אמוריים
מטמוניות של זהב בקירות בתיהם כל ארבעים
שנה שהיו ישראל במדבר ועל ידי הנגע טמן
הבית ומוצאן: (לה) כנגע נראה לי בבית
אפי' הוא תלמיד חכם שיודע שהוא נגע ודאי
לא יפסוק דבר ברור לומר נגע נראה לי אלא
כנגע

באור

יראה בעיני שהוא כמו ואשר, כלומר וכן היא תורת הדל אשר לא תשיג ידו בטהרתו להביא
שלשה כבשים, ללמדו מה יעשה, או זאת תורת אשר בו נגע צרעת, אך יעשה בטהרתו,
והן הדברים האמורים, בפרשה מה יעשה ביום טהרתו, ומה יעשה בשמיני לטהרתו,
וכן היא תורת אשר לא תשיג ידו, ומלת בטהרתו שז' לשניהן. ויב"ע שתרנס דא תהו גזרת
אסויית דביה מכתש צירעתא, יראה שכן לזה כלומר תורת הנראה לכהן אשר שהחלט
שהוא ביום טהרתו: (לג) ואל אהרן, פרשו (פרשה י"ג א'): (לד) נתן לכם לאחזה,
היא הארץ שירשו כשעלו ממצרים, והיתה להם לאחזה, אבל בתי ישראל שבחוזה לארץ,
או גם בארצות שנתן השם ב"ה במתנה לא"א ע"ה, ולא נתנו לאחזה לעולי מצרים, כגון קיני
וקנזי וקדמוני אין בתי ישראל שבהם מטמאים בנגעים: ונחתי נגע צרעת, ללמדנו שהנגעים
הללו אינן מונחגו של עולם, אלא בדרך עופת, וכבר כתבנו כן למעלה (פרשה י"ג מ"ו):
בבית ארץ אחותכם, בבית כנוי בארץ שהיא אחותכם, אבל מקום שלא כבשו עדיין מידי
הכנענים אין הנגעים מטמאים בו: (לה) ובא אשר לו הבית, לפי הפשט אפשר
אם השכיב ביתו לאחר, ונראה בו נגע, אין הדר בו הולך אל הכהן, אלא מי שהבית שלו,
וחו אשר לו הבית שהוא אדון לבית, וכן לאשר הוא לויתננו ביום אשמתו (ויקרא ו' ג'), ואין
לי הכרע מדברי המשניות והברייטות, ובת"כ אמרו ובא אשר לו הבית, שלא יסלח ביד שליח:
והגיד, כל לשון הגדה ביאור דברים, שיא ויתן עם הכהן על דבר זה, הכהן ישאל איך
קרה הדבר, והוא יגיד לו, וחו אמרו בת"כ והגיד לכהן, ידקדק הכהן כיכד בא הנגע
לביתו: לאמר, אמירה הסמוכה, כך יאמר לו כנגע נראה לי בבית: כנגע, דרך מוסר
שלא יחליט ויורה לפני הכהן שהוא נגע, אעפ"י שאין טומאה וטהרה אלא על פי הכהן, וכן
אמרו אפילו תלמיד חכם שידע שהוא נגע ודאי לא יגזר ויאמר נגע נראה לי בבית, אלא כנגע:
נראה לי בבית, למדט שלא יבך על פי מה שמע מדברי אנשי ביתו, אלא על פי מה שראה

בעיניו

תרגום אשכנזי

מצורע יד

כַּנְגַע נִרְאָה לִי בְּבֵית: לו וְצֹהַר
הַכְּהֵן וּפְנֵי אֶת־דֹּבֵי־בַיִת בְּטָרָם
יבֹא הַכְּהֵן לִרְאוֹת אֶת־הַנֶּגַע
וְלֹא יִטְמָא כָּל־אִשֶׁר בְּבֵית
וְאַחַר בֵּן יבֹא הַכְּהֵן לִרְאוֹת
אֶת־הַבַּיִת: לו וְרָאָה אֶת־הַנֶּגַע
וְהִנְיָה הַנֶּגַע בְּקִרְתַּת הַבַּיִת

עו צייגט זיך עטוואן אין
מיינעם הויזע, וויא דער אויג-
זאמץ: (לו) דער פריזטער
זאלל בעפעהלען, דאס מאן
דאז הויז ריימע, בעפאר ער
קאמט, דען שאדען צו בע-
זיכטיגען, (דאמיט ניכט
אללעו אונריין ווערדע וואו
אים הויזע איזט): הערנאך
קאמט דער פריזטער דאז הויז
צו בעזעהן: (לו) ווען ער נון
דען שאדען בעטראכטעט,
אונד פינדעט זאללען זא

שקערוות

אדער

בעשאפען, דאס אן דען וואנדען דעו הויזעו דונקעלגרינע,

תרגום אונקלוס

רש"י

בְּטַבְתָּשָׂא אֶתְחֹוֹ לִי בְּבֵיתֹא: (לו) וַיִּפְקֹד
בְּהֵנָּא וַיִּפְנֹן ית בֵּיתָא עַד לֹא יַעוּל
בְּהֵנָּא לְטַחֲוֹ ית טַבְתָּשָׂא וְלֹא יִסְתַּאב
כָּל דִּי בְּבֵיתָא וּבִתְרַ בֵּן יַעוּל בְּהֵנָּא
לְטַחֲוֹ ית בֵּיתָא: (לו) וַיַּחֲוֹ ית טַבְתָּשָׂא
וְהָא טַבְתָּשָׂא בְּבוֹתְלֵי בֵּיתָא פַתְחָן

כנגע כראה לי: (לו) בערס יבא הכהן וגו'.
שכל זמן שאין כהן נוקק לי אין שם תורת
טומאה: ולא יטמא כל אשר בבית: שם לא
יפנהו ויבא הכהן ויראה הנגע נוקק להסגר
וכל מה שנתוכו יטמא ועל מה חסה תירה שם
על כלי שטף יטבילם ויטהרו ואם על אוכלין
ומשקים יאכלם בימי טומאתו הא לא
חסה

באור

בצנינו, כדי שיוכל לפרש דבריו ולהגיד הכל לכהן, ויראה טעמו של דבר לפי שבמזות הכהן
כריך לפטות את הבית, כריך שיבין הכהן מדבריו שהוא נגע מעם מוראות המטמאין, ואין
כן במראה נרעת עור גסר ובגדים: בבית, ומתוכו, שאינו מטמא מאחוריו: (לו) וצוה
הכהן ופנו את הבית, נראה שהוא גזרת הכתוב שלא יטמאו כלי הבית מטומאת הנרעת,
ומלת ופנו לשון רבים ופי' ראב"ע ז"ל בעל הבית ואנשי ביתו, וטעם הרבים לפטותו מהרה:
בטרים יבא הכהן וגו', שכל זמן שאין כהן נוקק לו, אין שם תורת טומאה: ולא יטמא
כל אשר בבית, שם לא יפנהו ויבא הכהן ויראה הנגע נוקק להסגר וכל מה שנתוכו יטמא,
למדנו שכחוצה הכהן שהוא נגע וודאי, כריך שיאמר מיד שכריך הסגר, ולא יחדש עד שיפט
הבית, ואם אמת כמו שפשוטו (פסוק ל"ה), כי אשר לי הבית לאחזה, לא הדר בתוכו,
הרו הנגע אשמת חרון הבית, ואין השם רופה שיטמאו כלי הדר בו, גם אם אין הדבר כן,
פעמים שם בבית כלים שאולים מאחרים, ולמה ילקה בשביל זה, וכן משמע לשון כל אשר
בבית בין לו בין לאחרים, ולפי שהכניו הזאת גזרת הכתוב, אמר שיפנה כל אשר
בבית, אפילו חבילי עגים חבילי קנים, שאין בני קבול טומאה, והדבר ספק אם מקבלים
טומאה בבית או לא, ויהיה ולא יטמא כל אשר בבית דברים המקבלים טומאה: ואחר כך,
אחר שהבית כנוי: את הבית, גם הבית כריך שיראה, אם ראוי לטומאת נגעים, כי י
בתיים שאין מטמאין, שכריך להיות מרובע בעל ד' כותלים, כמו ששנינו בנגעים ובת"כ,
בית עגול בית טריגון אינו מטמא כנגעים, כ"ל: (לו) וראת הכהן את הנגע והנה הנגע

נגע

מצורע יד

תרגום אשכנזי קבו

שקערוורת ירקרקת ידו
אדמדמות ומראיהן שפל מן

אדער דונקעלראטהע פער
טיפונגען זיך צייגען : איהר
שיין נעמליך איזט טיפער ,
אלו

הקיר

תרגום אונקלוס

ר ש י

פתתו ירקו או סמקו ומתוחוהו סביב
כותלא

מסה תורה אלא על כלי חרס שאין להם טהרה
במקיה : (לו) שקערורות שקעות במראיהן :
ותלג

באור

נגע נגע , מלמד שאין הבית מטמא אלא בשני גריסין : בקורה הבית , בלחת מן הקירות
שהרי אומר שפל מן הקיר , וגם מרבותינו אומרים שיהיה על שני קירות שהן כקיר אחת , והוא
בקרן זווית : שקערורת ירקרקת או אדמדמת , לדעתי שקערורת תאר לאבנים , אבנים
שקועות בקירות נקראות שקערורת , והעלה מורכבת מן שקע ומן ערה , שקע יורה על היות
האבן שקועה בבנין , וערה יורה להפך שאפשר לחלצו מן הקיר , כשיקטו העיט מסביבותיה ,
כמו ערו ערו עד היסוד בה (תהלים קל"ו) , וכמו ויערו את הארון (ד"ה כ"ד י"א) , כי כן
הם נרכיבן להיות לענין עמאת נגעים , אבנים תלושים שקובצו בבנין ע"י טיט , וכמו שנראה
מלשון הכתובים שבענין וחלצו את האבנים ועו' ואת הבית יקביעו מסביב ועו' (פסוק מ' ומ"א) ,
הרי מדובר על אבנים תלושות ששקעו בקיר ע"י טיט , ועכשיו חוזר ומערה אותן מן הקיר ,
אבל קיר של סלע משעת ימי בראשית , או קורות שהן על פני הקיר או עפר שבקיר אין הנגעים
מטמאין בהן , ופי' הכתוב כך הוא וראה את הנגע והנה הנגע בקירות הבית , כי לפי שלמעלה
סתם וכתתי נגע בבית ארץ אחזתכם , כנגע נראה לי בבית (פסוק ל"ד ול"ה) , והכל בכלל
בין שנראה בקיר או בקורה או בקרקע הבית , בין באבניו בין בעניו בין בעפרו , פי' עתה
שהנגע נרדף להיות בקירות הבית , ואף לא בכל מה שבקיר , אלא כשיראה בקיר שקערורות
ירקרקות או אדמדמות , אבנים שקועים בקירות , שיהיו מקמתן ירקרקות או אדמדמות , או
יסוד את הבית , ואכן בכל המקרא לשון נקבה , כמו והאבן גדולה על פי הבאר (בראשית
כ"ט ב') , אבנים שלמות (דברים כ"ו) , לא תבנה אתהן גזית (שמות כ' כ"ה) . ולרש"י
ורמב"ם ז"ל דעת אחרת בפי' שקערורת ונדבר עליה בסמוך . ורש"ם ז"ל פי' שקערורת מין
אחד מן המראות שחבריו נשכיחין עליו ירקרקות או אדמדמות וכמו אבנים ברודים שבזכריה
שהן מיני מראות , וקרוז לזה אומר רד"ק ז"ל בס' הראשונים שפירשו בו שקורות , ובת"כ שקועות
ומראיהם ירקרק או אדמדם , ודומה כי המלה היא מורכבת מן שקע ומן ער , כי הוא ענין
שחרות ועכויות , וכל זה תמה בעיני , כי במשנה שניט (נגעים פ"ג ח') הכתים מטמאין בג'
שבעות ובג' סימנין בירקרק ובאדמדם ובפסיון , ומשקורות לא שנה כלום , גם בנגעי
בגדים לא נאמר אלא והיה הנגע ירקרק או אדמדם (פרשה י"ג מ"ט) , לא נכע אחר מערב
בו , וכמו ששנה (שם משנה ז') הנגדים מטמאין בג' שבעות ובג' סימנין בירקרק ובאדמדם
ובפסיון , ועוד שניט (נגעים פ"א ד') הנגדים מטמאין בירקרק שבירוקין ובאדמדם שבאדומי'
ואם תכרך להן מראה השחרות לא יהיה עוד אדום שבאדומים או ירק שבירוקין , ואם תאמר
בבתים נרדף גם לשחרות היה לו לשנות דין זה בבתים , ומשנתנו השנה המדה בשתיקן , ועוד
אם שקערורת מראה בפני עמה , למה שקערורת ירקרקות סעכות בנגינה , ואם אינה
מראה בפני עמה , אלא שחרות מערב בירקרק או באדמדם , והיה ענינו כש בלועז
(שוערנליך גרין אדר שוערנליך ראהט) , היה ראוי להיות להפך ירקרקות או אדמדמות
שקערורת , שכן נרדף לשון העברי , וכמו שכתוב בספר שבלבן בהרת לבנה אדמדמת (פרשה
י"ג כ"ד) , גם אין לשון המקרא מתישב בפי' זה וכמע' בסמוך : ומראיהן שפל מן הקיר ,
מראה האבנים הללו שנתן הנגע שפל ממראה הקיר , אבל המקרא קשה , שהרי נתן סימן
ירקרקות או אדמדמות , שפרשו ירוק שבירוקין ואדום שבאדומים , וכלי ספק המראות הללו

הַקִּיר: לֹא וַיֵּצֵא הַכֹּהֵן מִן־הַבַּיִת
אֶל־פֶּתַח הַבַּיִת וְהִסְגִּיר אֶת־
הַבַּיִת שִׁבְעַת יָמִים: לֹט וְשֵׁב
הַכֹּהֵן בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וְרִאֶה
וְהִגִּה

אלו דיה איבריגע וואנד :
(לח) זא זאלל דער פרוטער
אויז דעם הויזע הערוויגעהן,
פאר דען איינגאנג דעו הויזעו
טרעטען : אונד זאלכעו זיבען
טאגע פערשליסען : (לט) ווען
דער פרוטער אס זיבענטען
טאגע ווידער קאמט : אונד
ויהט , דאס

תרגום אונקלוס

בזתלא : (לח) ויפזק בהגא מן ביתא לתרע ביתא ויסגיר ית ביתא שקעא
וזמין : (לט) ויתוב בהגא ביוקיא שביעאה ויהי

באור

נראה שפלות, ומה נזכר להתנות שיהיה מראהו שפל מן הקיר, אם אינו שפל, אינו ירוק
שבירוקין ולא אדום שבאדומים, שהרי בנגד כתב ג"כ שני סימנים הללו, ולא אמר שיהיה
מראהו שפל מן הנגד, גם במשניות חכמים לא זכרו התנאי הזה, ויראה בעיני שאין זה בכתוב
תנאי להיות ג"כ שפל מן הקיר, אלא ספור הוא ששתי המראות הללו בהיותן באבני הבית שלא
כמנהגו של עולם, יהיה מראהו שפל מן הקיר, והנזכר לומר כן בנתיים ולא בנגדים, לפי
שהנגדים אינן מתטמאין בנגעים אלא צמר ופשתים לבנים, לא לבגדים בן בידי אדם בן בידי
שמים, ולכן ניכר בהן מראה הנגע תמיד, אבל הבתים מטמאין בנגעים בן צבועין בידי אדם
בן צבועין בידי שמים, כמו שנינו בתוספתא ובהלכות רמב"ם ז"ל (ט"ז פרק י"ד), ופעמים
שהבית נבוע באחת ממראות אלו, ותאמר איך יוכר הנגע, לכן הודיע הכתוב שהאבנים שבהן
הנגע יהיו תמיד מראהו שפל מן הקיר, אבל רש"י ז"ל פי' על שקערורת, שוקעין מראיתו,
ויפה תמה הרא"ש ז"ל למה א"כ נאמר אחריו ומראהו שפל מן הקיר, גם רמב"ם ז"ל התנה
כן, ואמר (שם) כשיבוא הכהן ויראה הנגע שוקע ירקרק או אדמדם, ומה שאמר רש"י
ז"ל שהוא תוספת ביאור של שקערורת, דחוק מאד, ולכל הפרושים לא אבין למה אמר
שקערורת ירקרקת או אדמדמת שלשון לשון רבות נקטת, והכל שב לפי' זה על מלת הנגע
שנכתוב, ונגע לשון יסוד זכר, ואין לך לומר שש על מלת בקירות, שהרי נסמך לו ומראהו
שפל מן הקיר, אבל אם שקערורת תאר לאבנים הכתוב מתישב על מכונו ודברי חכמים
מתישבים, גם ברייתא דת"כ כפי שגורם רד"ק ז"ל וכמ"ל למעלה משמו שוקעות ומראהו
ירקרקת או אדמדמת, נראה שתרגמו שקערורת על האבנים השקועות בקיר, ממש כדברנו :
(לח) ויצא הכהן מן הבית אל פתח הבית, לא ילך לביתו ויסגיר, ולא יעמוד בפתח תחת
המשקוף ויסגיר, אלא כגד המשקוף מנחין, ואם הלך לביתו והסגיר או שעמד בתוך הבית
תחת המשקוף והסגיר כשר בדיעבד : והסגיר, מדברי הכתוב אין הכרע אם הוא סגירה
ממש, וכייתו סיסגור דלת הבית, שהרי בנגעי עור נשר נאמר ג"כ והסגיר הכהן את הנגע
וגו' (פרשה י"ג ד'), וכן נאמר בנגדים (שם כ'), ואיטו אלא שיאמר הכהן שבעל נגע זה או
נגד זה מוסגר שבעת ימים, לא יסגירטו ממש, וכן כאן אפשר שיאמר בית זה מוסגר שבעת
ימים, וכמו שהאריך בזה הרב בעל משנה למלך (הלכות ט"ז פי"ד ה'), ואמר שכן דעת רמב"ם
ז"ל, ודעת רש"י ור"ם ז"ל שהוא סגירת הדלת ממש, ולדעתם יש לי לחלק באדם ובנגדים אמר
והסגיר את הנגע, ואם נאמר על סגירה ממש היה לו לומר והסגיר את האיש, והסגיר את
הנגד, אבל כאן אמר והסגיר את הבית לא והסגיר את הנגע נראה שהוא סגירה ממש :
(לט) וראה, והתבונן : והגה פשה, מתברר לו שפשה ומפורש למעלה (פסוק ג') : פשה,
אפילו

מצורע יד

תרגום אשכנזי קבח

והנה פשה הנגע בקולת הבית :
מ וצוה הכהן והצו את
האבנים אשר בהן הנגע
והשליכו אתהן אל מחוץ
לעיר אל מקום טמא : מא ואת
הבית

דאס דער שארען איז דען
וואַנדען דען דוויזען צו
גענאָממען : (מ) ואַ זאָלל ער
בעפֿעהלען , דאָס מאָן דיא
שטיינע דערזיין צוהוט , אָן
וועלכען דער שאַרען איזט :
דויע ווירפט מאָן אויסער
האַלב דער שטאָרט אָן איינען
אונריינען אָרט : (מא) דאָן
הוין

תרגום אונקלוס

רש"י

והא אוסיף מכתשא בכותלי ביתא :
(ס) ויפקד כהנא וישלפון ית אבניא
די בהן מכתשא וירטון יתהן למקרא
לקרתא לאתר קסאב : (מ) וית
ביתא

(מ) וחלנו את האבנים כתרגומו וישלפון יטלס
משס כמו וחלצה נעלו לשון הסרה : אל מקום
טמא . מקום שאין טהרות משתמשות שם
למדך הכתוב שהאבנים הללו מטמאות מקומן
בעודן

באור

אפילו כל שהוא חיה פשוט הסמוך : בקירח הבית, אפילו רחוק מן הראשון, ובלבד שיהיה
כשיעור נגע כגרים, ולא ביאר הכתוב רק אם פשה, ולא ביאר מה דיניו אם מנאו עומד
בעיניו, אם יפטרנו או לא, ואי אפשר לומר שיפטרנו, אם הנגע עדיין עומד בעיניו, שנסוף
הענין כאמר והנה לא פשה הנגע בבית אחרי היום את הבית, וטהר הכהן את הבית כרפא
הנגע, למדנו שלא יפטרנו עד אשר חליצה וטיהר, לא העומד בעיניו, וא"כ מה יעשה לו
כשעמד בעיניו, א"ל לומר שיתלץ ויעזב, שהרי אין הכתוב מחייבו כן רק אם פשה, ואמרו
רבותינו שנסגורו וטתן לו שבוש שניה, ואם נסוף שבוש שניה עוד עומד בעיניו או שפשה חולץ
וקונה וטח, כמו בפשה בראשון : (מ) וצוה הכהן וחלצו, הכוין בכהן והחליצה בכל אדם :
וחלצו, לשון הסרה ממקומו כמו וחלצה נעלו (דברים כ"ה ט'), וכן ת"א ז"ל וישלפון, וכובר
הכבר לפי שכל ליבת אבנים מן הקיר צריכין בליט, ואין כן חליצת נעל : בהן, כמו ראיה
לפרושנו על שקערורות ירקקות או אדמדמות, שכלן על האבנים המנוגעות : א מחוץ לעיר,
כמו אל מקום ידוע שהוא מחוץ לעיר מוכן להשליך שם אבנים כאלה, ואילו כאמר והשליכו
אתהן חוץ לעיר או מחוץ לעיר, הייתי אומר שכל אחד ישליך למקום שירצה, כן כ"ל : אל
מקום טמא, אין מקום טמא שאין קרקע בת קבול טומאה, לכן אמרו בת"כ שיהא מקומו
טיח, כלומר המקום שישליכו שם יקראו טמא, וזהו שפי' רש"י ז"ל אל מקום טמא,
מקום שאין טהרות משתמשות שם, למדך הכתוב שהאבנים הללו מטמאות מקומן בעודן בו :
(מא) ואח הבית יקציע, פי' רש"י ז"ל רדוקר בלעז [וכרש"י כ"י רזכ"י"ר בלעז, וכל"א
(בשניידן)], ובלשון משנה יש הרבה, ורש"י ז"ל אמר יקלף, כמו יעשהו במקצועות (ישעי'
מ"ד י"ג), ולפי שבסמוך אמר אשר הקצו, וכן שני שרשים קצע וקצה, וגם קצה לשון כריתה
וקלף, כמו לקנות בישראל (מ"ב י"ב), קצות עמים רבים (סבקות ב' י'), אמר ח"י שרש
קצע ענינו שמקלף בזה שני הכדדים שבוה וזוית ישר, וזהו יעשהו במקצועות, שהוא הכלי
בעלת הזויות ישר בו האמן מה שבורת, ולכן נקראו ירכתי הבית מקצועות כמו למקצועות
המשכן בירכתיים (שמות ד' ד' ג'), לפי ששני הכדדים פוגעים בזוית בעישר, וכן כאן יקלף
סניכות האבן שכלן מכל הכדדים בזהו, ויעשה כן במקצועות, שיהיו הזויות מקבילות :
מבית

הויו אכער ואלל ער אינוועג- דיג אום דען אויוואטן הערום אבקרצען לאסען: אונד דיא קאלקערדע, דיא מאן אבי קראצט, שיטט מאן אויסער- האלכדער שטאדט, אן אייגן אונרריינען ארט: (מג) מאן זאלל אנדרע שטיינע נעהמן, אונד שטאטט דער איוו- געבראכען שטיינע איין- זעטצען: אויך אנדרע קאלק- ערדע נעהמען אונד דאן הויו טינגען: (מג) בליהטרען דער שארען ווידרום אום הויוע אויו, נאכרעם מאן

הבית יקצע מבית סביב ושפכו את העפר אשר הקצו אל- מהויץ לעיר אל-מקום טמא: מב ולקחו אבנים אחרות והביאו אל-תחת האבנים ועפר אחר יקה וטח את-הבית: מג ואם ישוב הנגע ופרח בבית אחר

הלץ

דיא

שארען ווידרום אום הויוע אויו, נאכרעם מאן

רש"י

תרגום אונקלוס

בעדון בו: (מא) יקניע רדו"נר בלע"ז (והוא ראניע"ר בל"א בשניידן) ובלשון משנה יש הרב: מבית * מנפנים: סביב * סביבות הנגע בת"כ נדרש
ביתא יקלפון מגיו סחור סחור וירמון ית עפרא די קליפו לטברא לקראת לאתר טקאב: (מג) ויסבון אבנין אוחרנין ויעלון לאתר אבניא ועפר אוחרון יסב וישוע ית ביתא: (מג) ואם יתוב טבתשא ויסקי בביתא בתר דשליפו

באור

מבית, מנפנים, במקום שיש שם האבן המנוגע בקיר קולף מסביב לו הטוח, וסביב שם על האבן שחלץ, לא סביב הבית כלו, שאם כן היה לו לומר זאת הבית יקצע, וכן אמרו רבותינו בת"כ, וראב"ע ז"ל אמר י"א יקניע שיפכלו המקצב, ואין זה נכון שכבר פשה הנגע בבית רק יקניע כל הבית, ולא דבר נכונה, שהפסיון מטמא בכל שהוא והוא עם האום על אבן אחת, ואם פשה גם לאבן אחרת, תנטל גם זו: ושפכו, לפי שהעפר שמוציאין ניתן בכלי או בשק, יתכן לומר ושפכו, ועל האבנים אמר והשליכו: הקצו, זה שראו קנה מהבנין הכבד, לפי שהקצות בכלי, ולא אמר אשר הקניעו, כי אינו נוכל אלא על מלאכת ההקצו, שיהיו הזויות מוכות, לא על העפר שהוקצה במקצועות, ועליו אמר אשר הקבו, כלו שכרתו במקצוע, ורש"י ז"ל פי' הקבו לשון קנה, אשר קצעו בקצוע הנגע סביב, וברור לי שבחן למה שאמרנו, ואם רא"מ ז"ל לא פי' כן, ורשב"ם ז"ל אמר הקצו, יש לומר שפתרונו לשון קצוע, מודכתיב אחרי הקצות את הבית, נמצא שהקצוע קרוי הקצות, שהרי הלשון כתוב למעלה ואת הבית יקניע, ואינו כן וכמו שיתבאר (פסוק מג) אבל ראב"ע ז"ל אשר והקצו מוגרת קנה, כי קצתו ההוא למעלה הסירו לבדו, ואין טורח לדוסק זה, ולדעת גס הקנה נקרא כן בעבור שחשם וזילך נכרת וספר, והבנין על הכריתה, ושרש קצן דומה לו, וגם רד"ק ז"ל בשרשים אמר קצב קצן קנה ענינם אחד לשון כריתה ומתוך: (מג) אבנים אחרות, לא מאבני הבית הזה מקיר אחר שבו, וכן אמרו בת"כ ובמשנה: והביאו, אל הבית: אל החת, במקום שישבו האבנים הראשונים: וטח, מנחי העין, שראו טוח, והשם טיח, כמו אייה הטיח (יחזקאל י"ג י"ב), וזה ידוע: (מג) ואם ישוב הנגע, למעלה אמר שאם פשה בשבוע ראשון יקניע הבית, ואמר עתה שאם ישוב הנגע ופרח בבית, ואערו חכמים גמל חזר איש פלוגו למקומו

מצורע יד

תרגום אשכנזי קבט

חֲלֵץ יְאֵת הַבָּנִים וְיֵאָחֲרֵי
הַקְצוֹת יְאֵת הַבֵּית וְיֵאָחֲרֵי
הַמִּזְבֵּחַ: יַד וּבֶאֱתָתְהוֹן וְרֵאָה
והנה

דיא שטיינע הערוינגעצאגען:
נאכדעם דאז רחויז אב-
געקראצט אונד געטינגט
וואָרדען: (מד) דער פרויטער
קאָמט, אונד זיהט, דאָס
דער

תרגום אונקלוס

רש"י

יְשַׁלְּפוּ יָת אֲבָנָיָא וּבְתַר דְּקַלְיִפוּ יָת
בֵּיתָא וּבְתַר דְּאֲתָשָׁע: (מד) וַיַּעֲזוּל
בְּהַגָּא וַיִּתְּחוּ וְהָא

כדש כן שיקלף הטיח שסביב אבני הנגע:
(כג) הקצות: לשון קצה אשר קצעו בקצו
הנגע סביב: הקצות: לשון העשות וכן הטוח
אבל חלץ את האבנים מוכס הלשון אל האדם
שחלצן והוא משקל לשון כבד כמו כפר דבר:
ואם ישב הנגע וגומר: יכול חזר בזיוס יהא
עומא ת"ל ושב הכהן ואם ישב מה שיבה האומר
שנוע: (מד) ובא הכהן וראה והנה פשה. יכול לא יהא החזר עמא אלא אם כן פשה
באמר צרעת ממארת צבתים ובאמר צרעת ממארת בצגד' מה להלן עמא את החזר אף
על פי שאינו פשה אף כאן עמא את החזר אף על פי שאינו פשה אם כן מה ת"ל והנה פשה
אין כאן מקומו של מקרא זה אלא ונתן את הבית היו ליה לכתוב אחר ואם ישב הנגע
וראה והנה פשה הא לא בא ללמד אלא על נגע העומר בעינו בשנוע ראשון
ובא בסוף שנוע שני ומכאן שפשה שלא פירש בו הכתוב למעלה כלום בעומד בעינו בשנוע
ראשון ולמדך כאן בפסיון זה שאינו מדבר אלא בעומד בראשון ופשה בשני ומה יעשה לו יכול
יתננו כמו שסוף לו ונתן את הבית ת"ל ושב הכהן ובא הכהן כלמד ביאה משיבה מה שיבה
חולץ וקוצה וטח ונתן לו שנוע אף ביאה חולץ וקוצה וטח ונתן לו שנוע ואם חזר נתן לא חזר
טהור ומכין שאם עמד בזה ובזה חולץ וקוצה וטח ונתן לו שנוע ת"ל (ובא) ואם בא יבא ביה
הכתוב מדבר אם בפשה בשני הרי כבר אומר הא אינו אומר (ובא) ואם בא יבא אלא את שני
בסוף שנוע ראשון ובא בסוף שנוע שני וראה והנה לא פשה זה העומד מה יעשה לו יכול
יפטר וילך כמו שכתוב כאן וטהר את הבית ת"ל כי לרפא הנגע לא טהרתי אלא הרפוי ומה יעשה
לו ביאה אמורה למעלה וביאה אמורה למטה מה בעליונה חולץ וקוצה וטח ונתן לו שנוע
דגמר לה זהו שיבה זהו ביאה אף בתחתונה כן וכולי כדאיתא בת"כ גמרו של דבר אין נתינה
אלא בנגע החזר אחר חליפה וקינוע וטיחה ואין החזר נריך פסיון וסדר המקראות כך
הוא

באור

למקומו, כשיחזור הנגע לאותן האבנים, כל' אעפ"י שיש עתה אבנים אחרות שאינן מבית
המונע, ישב הנגע למקומו הראשון, ויפרח באותן האבנים שהביאו אל הבית, והיו אומר
אחר חלץ את האבנים, שזהו חדוש שהאבנים שהיה בהן הנגע חלץ מן הבית, ופרח עתה
באבנים החדשות הללו, ולכן בעל הטעמים שם האתנחתא תחת האבנים: ואחרי הקצות
את הבית, גם אחר שהכרית העפר שהיה סביבות האבנים הראשונים, ואחרי הטוח טיח חדש
סביבות האבנים החדשות, שלא תוכל לומר שאל דבר מן הנגע הראשון סביבות האבנים, שעל
ידי כן פרח באבנים שהביאו, אלא ששכ הנגע למקומו, ורבותיניו"ל למדו ממלת בבית, שאם
נראה במקום אחר בבית כשני גריסין הרי הוא החזר ונתן את הבית, ומלת הקצות מקור מן
ההפעיל, וכן הטוח, ולפי שמדבר על העפר שכרתו מן הקיר, לא על מעשה הקציעה,
בא מלת הקצות כמו שאמר למעלה הקבו, לא כדברי רש"י ז"ל, (מד) ובא הכהן, לא
באותו היום, אלא לסוף שבעה, כמו שלמדו רבותיניו בת"כ: וראה, יתבונן במראה הנגע,
אם הוא מראה טמאה ובשיעור הטמא: והנה פשה הנגע בבית, לדעתו כל שיבת נגע
קרוי פסיון, והדעת נותנת כן, שהרי חלצו האבנים שהיו בהן הנגע, וכל הנראה עתה
במקומו

והנה פשה הנגע בבית צרעת
במארת הוא בבית טמא הוא
מה ונתן את הבית את אבניו

ואת

תרגום אונקלוס

והא אוקיף מכתשא בביתא סגירות
מחקרא היא בביתא טמאב הוא
(ספ) ויתרע ית ביתא ית אבנתו
וית

דער שארען אין דעם הויזע
צוגענאטמען : וף איזט עו
אין פערדערבליכר אויזאטן
אם הויזע, עו איזט אונריין :
(מה) מאן מוס דאז הויז איין
רייסען, געמליך דיא שטייגע,
דאז

רש"י

הוא . ואם ישוב . ונתן . והנא אל הבית .
והאכל בבית . ובא הכהן וראה והנה פשה .
ודבר הכתוב בעמוד בראשן שנותן לו שבע שני
להסגרו ובסוף שבע שני להסגרו בא וראהו
שפשה ומה יעשה לו חולץ וקובה וטח ונתן לו
שבע

באור

במקומו על האבנים המדשות עודף על הנגע הראשון, וכשהוא כשני גרוסין צריך נתינה
אפילו נראה פחות מנגע הראשון, כגון שהאבנים שחלטו היה עליהן נגע כשלשה גרוסין,
וכשאב הנגע הוא כשני גרוסין, ג"כ פסיון הוא, שפשה הנגע שבנית, על שלשה גרוסין
הראשונים שניטלו מווינו, וכן אם נראה במקום אחר מן הבית, תמיד פסיון הוא, שפשה על
מה שהיה תמלה, שהרי הנגע הראשון במקומו באבנים שחלץ, והרי הנגע מכת הבית, ודומה
לעץ פורח, וכלשון הכתוב ופרח בבית, שזה סימן שעודו בבית, וכן לשון הכתוב בצד שחור
בו הנגע אחר שנקרע מחור, שאמר פורח הוא באש תשרפנו (לעיל י"ג כ"ו), ופרשטיה למעלה,
ואם כן יפה אמר על נגע החור והנה פשה הנגע, ואין אלו צריכין לומר שאין כאן מקומו של
מקרא זה, ואפי' אפשר להעמידו במקומו, אלא המקרא כתוב בהלכה וכשפשו, רק שאין
צורך להאמר שהרי כל שיבת נגע פסיון הוא, כיון שהנגע הראשון במקומו על האבנים שחלץ,
כמו בצגדים שהוא במקומו על הטלחי שקרע מן הצגד, ואינו דומה לנגע חדש שצריך הסגר
מתמלה, שאין זה חדש שאין על הראשון, אבל בא ללמד על פסיון של שבע גזיה שחלץ
וקובה וטח ונתן לו שבע שלישיית לראות אם יחזור, וכן דעת רבותינו ז"ל שהרי אחרי שלמדנו
צרעת ממארת מבגדים שהנגע החור מטמא בלי פסיון, אמרו אם סופנו לרבות את החור מה
ת"ל ובא הכהן וראה והנה פשה הנגע, הכח לו, לא שאלו רק מה ת"ל, מקרא שאינו צריך
הוא, לא חיד אפשר לומר כן, לפי שאין מלת פשה סותר ההלכה, ושלא תאמר שעל כן נאמר
שצריך פסיון ממש בנגע החור בבית, למדו תמלה צג"ש מבגדים שאין החור צריך פסיון,
ורמב"ן ז"ל לתקן מלת פשה כפשוטו אמר שאלת פשה לשון תוספת, נאמר על דבר טוסף על
אחר, כמו וטוסף גם הוא על אונאט (שמות א' י'), וטוספה נחלתן (במדב' ל"ו ד'), ונאמר
על דבר החור, כמו וסיף ה' שנית ידו (ישעיה י"א י"א), ויתנבאו ולא יספו, לא חזרו עוד
להכבא, וכאן נאמר על החורה, לא שנעקר הכתוב מוקומו ונקבעו במקום אחר, ומה
שפרשטו תראה שהכל כפשוטו שהחור תמיד פסיון ממש הוא, וגם רש"י ז"ל שכתב אין כאן
מקומו של מקרא זה, כוונתו שלא היה צריך להאמר במקום זה, ונראה עוד כפי הפשט שעל
כן נאמר בנגע החור והנה פשה, ללמדנו שאין פסיון מתייב נתינה, אלא פסיון חזרת הנגע,
אבל כל זמן שהאבנים במקומו אין הפסיון גורם נתינה, ואין צריך ללמדנו כך בפשה בשבע
ראשון, שהרי נסורש למעלה, אבל בא ללמד על השיעור בראשון ופשה בשני שאינו נתן אלא
חולץ וקובה וטח, וכן אמרו רבותינו ז"ל וסמכוהו על לשון המקרא ובא הכהן וראה והנה פשה
היא שינה זו היא נתינה : צרעת ממארת היא, פרשטוהו בנגעי צגדים (פרשה י"ג כ"א), וכן
כאן שאין תרופה לבית זה וצריך נתינה, כסילון מנא"ל שאין לו תקנה ושורף ישרף : בבית
בכל הבית, ולכן חזר ופורח : (מה) ונתן את הבית, מלת נתינה פרשטו (לעיל י"א ל"ה),
וכן

מצורע יד

תרגום אשכנזי קל

וְאֶת-עֲצֵיו וְאֶת כָּל-עֵפֶר הַבַּיִת
וְהוֹצִיא אֶל-מְחוּץ רֶעִיר אֶל-
מְקוֹם טָמֵא: מִן וְהֵבֵא אֶל-הַבַּיִת
כָּל-יָמֵי הַסְּגִיר אֹתוֹ יִטְמָא עַד-
הָעֶרֶב: מִן וְהִשְׁכַּב בַּבַּיִת יְכַסֵּם
אֶת-בְּגָדָיו וְהָאָכַל בַּבַּיִת יְכַסֵּם
אֶת-בְּגָדָיו: מִן וְאִם-יָבֵא יָבֵא

דאז האַלץ אונד אַללען קאַלק
דעז דרוועזן אויזאוינאַנדער
נעהמען: אונד אויסער-
האַלכ דער שטאַרט אַן
אוינען אונרײן אַרט ברינגן:
(מ) ווער אין דאז הויז קאַמט,
זאָ לאַנגע מאַן עז פֿערשלאָז
וען: זאַלל בײַ אַם אַבענד
אונרײן זײן: (מ) ווער אין
דעם הויזע של אַפֿט, מוס
אויך זײנע קליידער וואַשען:
ווער אין דעם הויזע איסט,
מוס זײנע קליידער וואַשען:

הכהן

(מח) ווען אַכער דער פּרויטער קאַמט,

אונד

תרגום אונקלוס

רש"י

בַּיִת אֲעוֹהֵי בַּיִת כָּל עֵפֶר בַּיִתָּא וְיִפֹּק
לְמִקְרָא לְקִרְתָּא לְאַתְר טָסְאָב:
דְּיִיעוּל לְבַיִתָּא כָּל יוֹטִין דְּיִסְגִיר
יְתִיָּה יְדֵי טָסְאָב עַד רִמְשָׂא: (מ) דְּיִשְׁפּוּב בַּבַּיִתָּא יִצְבַּע ית לְבוּשׁוֹהֵי דְיִכּוּבַל
בַּבַּיִתָּא יִצְבַּע ית לְבוּשׁוֹהֵי: (מח) וְאִם טִיעַל יְעוּל

שבוּע חזר כותן לא חזר טעין כפרים שאין
בנגעים יותר משלשה שבועות: (סח) ואם
בא יבא. לסוף שבוע שני ורעה והנה לא פשה -
מקרא

ותיה ידי טסאב עד רמשא: (מ) דישפוב בביתא יצבע ית לבושוהי דייכול
בביתא יצבע ית לבושוהי: (מח) ואם טיעל יעול
כהנא

באור

וכן כאן צריך שיסח את הבית מיסודו, כמו שפורט את אבניו ואת עניו ואת כל עפר הבית,
משלשה אלה הן הבית והיה נכונה: (מו) והבא אל הבית, ולא שהה בו אלא יבא מיד, כמו
שפרש: והבא אל הבית כל ימי הסגיר אוחז, שבוע ראשונה, וכן אם לא פשה בראשונה,
והסגירו שבוע שניה, הנא אל הבית טמא, ולא אחרי שחלן וקנה וטח, שאם קודם הסגירו
ככנס אדם לבית אינו טמא, אבל נגע החחד הבא אל הבית קודם שנתן אותו טמא, שהרי מוחלט
הוא ועומד לגתיעה, ורבותינו למדו כן מן כל ימי: יטמא עד הערב, אבל אינו טעין ככנס
בגדים: (מז) והשכב בבית, אעפ"י שהיה נראה בתחלה שבניאה לבדה אינו מטמא בגדים,
הק האוכל או האוכל בבית מטמא בגדים: קבלו רבותינו אפילו לא שכב ולא אכל, לא שהה
בבית כדי שיעור אכילה, שהוא כדי אכילת פרס מטמא בגדים, וכן יורה גם לפי הפשט, שעל
כן האוכל והשוכב מטמאין בגדים, לפי שצריכין לשהות בו, שצריך זמן לאוכל שיאכל כדי
אכילת פרס, וכן היעף הנכנס בו לטח, צריך זמן שיכבדונו, לא שלשכיה אין מדת זמן,
אבל יש שיעור לאוכל אכילת פרס, ולכן נזכרו שתי אלה, שצריך בני אדם לבוא לבית לאכול או
לשכב בו, וללמד זמן שוכב מאוכל, וכן כלמד לכל שיהיה בו כדי אכילת פרס, אפילו לא אכל
ולא שכב מטמא בגדים, אבל יבא מיד נאמר בפסוק ראשון שטמא ואינו מטמא בגדים:
(סח) ואם בא יבא הכהן וגו', כלומר אחר שחלן וקנה וטח והסגירו שבועת ימים, בא
וראה שלא חזר הנגע למקומו, וזה פירוש לא פשה הנגע בבית, שאילו חזר היה פסיון, אפי'
חזר כמות שהיה, ולפעמים אפילו פחות מזה, כמו שפרשנו למעלה (פסוק מ"ד), אלא
שהיה לו לומר ואם לא שב הנגע בבית אחריו וגו', ללמדנו גם כאן דין חדש בעומד בעיניו
בשבוע

הַכֹּהֵן וְרָאָה וְהֵנִיחַ לֹא־פֶשֶׁת
 הַנֶּגַע בְּבֵית אַחֲרֵי הַטֹּחַ אֶת־
 הַבַּיִת וְטָהַר הַכֹּהֵן אֶת־הַבַּיִת
 כִּי נִרְפָּא הַנֶּגַע: מִטּוֹלְקָה לַחֲטָא
 אֶת־הַבַּיִת שְׁתֵּי צִפְרִים וְעֵץ
 אֲרֻזִּים תֹּלַעַת וְאוֹזֶב: יוֹשַׁחֲמָ

אונד זיהט, דאס דער שארען
 אים הויזע ניכט צוגענאממען,
 נאכדעם טאן דאן הויז גע
 טינכט: וואו וואלל דער פריזטר
 דאן דרוי ריין שפרעכען,
 דען דער שארען איזט גע
 הילט: (מט) מאן ניכטט,
 אום דאן הויז צו ענטווינדגען,
 צווייא פאגעל: אויך צערדן
 האלץ, האכראטהע וואללע,
 אונד הויזאפע: (כ) שלאכטעט
 דען

תרגום אונקלוס

רש"י

כִּתְּנָא וְיַחֲזִי וְהָא לֹא אוֹסִיף טַקְתָּשָׂא
 בְּבֵיתָא פִּתְרֵי דְאַתְשַׁעִּית בֵּיתָא וְיִדְבִּי
 כִּתְּנָא יַת בֵּיתָא אֲרִי אֲתַסִּי טַקְתָּשָׂא:
 (סט) וְיִסַּב לְרַבָּאָה יַת בֵּיתָא תַּרְמִין
 צִפְרִין וְאַעִי דְאַרְזָא וְצִבְעֵי וְהִזְרִי
 וְאוֹזְבָא: (כ) וְיִכּוּס יַת

מקרא זה בא ללמד, בעומד בעיניו
 בראשון ובשני ומה יעשה לו יכול יטהרנו
 כמשמעו של מקרא וטהר הכהן את הבית ת"ל
 כי נרפא הנגע לא טהרתי לא את הרטוי ואין
 רטוי לא הכי' שהוקמה והועט ולא חזר הנגע
 אבל זה טעון חליצה וקיצוי וטיחה וטבע שלישי
 וכן המקרא נדרש ואם בא יבא בשני וראה והנה
 לא פשה יטיחו ואין טיחה בלא חלקן וקיצוי ואחר
 הטיח את הבית וטהר הכהן את הבית אם לא
 חזר לסוף השבוע כי נרפא הנגע ואם חזר כבר
 פירש על החזר טעון נתינה: (מו) כל ימי הסגיר אותו ולא ימים שקלף את נגעו יכול
 שאני מוציא המחלט שקלף את נגעו ת"ל כל ימי: יטמא עד הערב * מלמד שאין מטמא
 בגדים יכול אפילו שהם בכדי אכילת פרס ת"ל והאוכל בבית יכבס את בגדיו אין לי אלא אוכל
 שוכב מנין ת"ל והשוכב אין לי אלא אוכל ושוכב לא אוכל ולא שוכב מנין ת"ל יכבס יכבס
 ריבה אם כן למה נאמר אוכל ושוכב ליתן שיעור

באור

בשבע ראשון ובשבע שני, שאעפ"י שלא פשה בשני צריך חליצה וקיצוי וטיחה, ולכן כתב אונקלוס
 דין נגע החזר אם לא פשה נרפא הנגע וטהר את הבית, אבל קודם חליצה וטיחה אעפ"י
 שלא פשה, אין הבית טהור, ולמדנו שאם עמד בעיניו בשבע ראשון ובשני אינו טהור, אלא
 צריך חליצה וטיחה, כמו אם פשה בראשון או עמד בעיניו בראשון ופשה בשני, וגם זה למה
 רבותיט ז"ל מלאכות הכתוב כמו שבה בפי' רש"י ז"ל, כללו של דבר המקראו' מתפרשין כסדרן
 וכל אחד נכתב במקומו, והדיבין שאינן מפורשים נדרשים מהן מדרך הסברא, ויותר מזה על
 דרך שדרשים רבותיט ז"ל, שרשו עליהן הכתוב בדברים קצרים ובג"ש: הטח את הבית,
 קצר הכתוב וזכר הטיח שהיא אחרונה, וקדמו לה החליצה והקציעה, ולמעלה זכר שלשן
 כפי הענין מטעם שכתבו: וטהר הכהן את הבית, נדרש שיפרש כמש"ך: כי נרפא הנגע
 אין עוד נגע בבית, שהאנשים שהיה בהן הנגע הוסרו מנוט, ולא פרס בו עוד, הרי נרפא
 הנגע, ולמדנו שאם הנגע עמד בעיניו בראשון ובשני אין הבית טהור, שהרי לא נרפא הנגע,
 וכמ"ש: (סט) לחטא, כמ' וחטא את המוכס (ח טו'), הכהן המטמא אותה (לעיל ו' י"ט),
 וחס

אֶת-הַצֵּפֶר הַזֶּה אֶתְּחַלֵּץ
 חָרַשׁ עַל-מַיִם חַיִּים: כֹּה וְלָקַח
 אֶת-עֵץ הָאָרְזוֹ וְאֶת-הָאֹזְבוֹאֵת
 שְׁנֵי הַחֹלְעֹת וְאֶת הַצֵּפֶר הַחֲתִיָּה
 וְטָבַל אֹתָם בְּדָם הַצֵּפֶר
 הַשְּׁחוּטָה וּבַמַּיִם הַחַיִּים וְהָיָה
 אֶל-הַבַּיִת שִׁבְעַת פַּעַמִּים: כִּי וְחָטָא
 אֶת-הַבַּיִת בְּדָם הַצֵּפֶר וּבַמַּיִם
 הַחַיִּים וּבַצֵּפֶר הַחֲתִיָּה וּבְעֵץ
 הָאָרְזוֹ וּבְאֹזְבוֹ וּבְשְׁנֵי הַחֹלְעֹת:
 כִּי וְשָׁלַח אֶת-הַצֵּפֶר הַחֲתִיָּה אֶל-
 מַחֲוֵץ לְעִיר אֶרֶץ-פְּנֵי הַשָּׂדֶה
 וּכְפָר עַל-הַבַּיִת וּמָהָר: חֲמִישִׁי
 כִּי זָאת הַתּוֹרָה לְכָל-נֹגַע

הצרעת

דען איינען פֿאָגל: אין אין
 אירדען געפֿאָס, איבער
 פֿרישען וואַסער: (כא) הירויף
 ניממט ער דאָן צעדערנהאַלץ,
 דען הויאָשען, דען האָר־
 ראַטהען פֿאַרדען, אונד דען
 לעבענרען פֿאָגעל: טונקט
 אַללעז אין דאָן בלוט דען
 געשלאַכטעטן פֿאָגעל, און
 אונד אין דאָן פֿרישע וואַסער,
 אונד בעשפרענגט דאָן הויז
 זיבען מאל: (כב) ענטווינדריגט
 דאָן הויז מיט דעם בלוטע דען
 פֿאָגעל, אונד דעם פֿרישען
 וואַסער: אויך מיט דעם
 לעבענרען פֿאָגעל, נעכט
 דעם צעדערנהאַלץ, הויאָשען
 אונד דער דראַכראַטהען
 וואַלרע: (כג) לאַסט דען
 לעבענרען פֿאָגעל אויסער-
 האַלב דער שטאָרט אויף'ן
 פֿעלד פֿליבען: הירמיט פֿער-
 זאָהנט ער אויף דאָן הויז:
 אונד עז ווירד ריין: (כד) דיועז
 איזט דיא לעהרע פֿיר אַללען

דען שאַרען

תרגום אונקלוס

זת צפרא תדא לטאנא רחספ על מי טכוע: (כא) ויסיב ית אעא דארזא וית
 איזוקא וית צבע והורי וית צפרא תיתא ויטכול יתחזן כרמא דצפרא נכסתא
 ובמי טכוע וורי לביתא שבע זימנין: (כב) וירביית ביתא כרמא דצפרא ובמי
 טכוע ובצפרא תיתא ובאעא דארזא ובאזוקא ובצבע והורי: (כג) וישלח
 ית צפרא תיתא לטברא לקרמא לאפי חקלא ויכפר על ביתא וירביי:
 (כד) דא אוריתא לכל טבתש

סגירותא

באור

ואס פרשתי: (כג) וכפר על הבית, יכסה בו סרפת הבית, וטהר מטומאתו: (כד) לכל
 גגע הצרעת, כרעת השפין והמכות, ונגעי קרחת ונכסת, וטעם שנזכרו בפני עמון לפי
 שנשגשגתן כחומר נהרת לכנה ארמונות, שהן הפתוכים: ולנחק, אטינו מטמא במלאות
 געיס (3)

דען אויוואטצען, אונד פֿיר
 דען גרינד : (כה) פֿיר דען
 אויוואטץ אים געוואַנדע ,
 אונד אַם הויזע : (נו) כּיִי
 אַינער ערהאַבען , אַיִ
 גער־ויפֿנען אָדער פֿלעקיגען
 שטעללע : (נו) דאַרנאָך צו
 אַרסטיילען , ווען עטוואַ
 ריין , אָדער ווען עז אונריין
 איזט : דויען איזט דיִי
 לעהרע פֿיר דען אויוואטץ :
 טו (א) דער עוויגע שפּראַך
 צו משה אונד אהרן ,
 וויא פֿאַלגט : (ב) רעדעט מיט
 דען קינדערן ישראל'ס אונד
 זאגט איהנען : ווען

הַצָּרַעַת וְלִנְתָק : יס וְלִצְרַעַת
 הַבֶּגֶד וְלִבֵּיתָ : ט וְרֵשָׁאֵת
 וְלִסְפָּחַת וְלִבְהֵרַת : ט להורות
 בְּיוֹם הַטָּמֵא וּבְיוֹם הַטָּהוֹר זֹאת
 תּוֹרַת הַצָּרַעַת : פ

טו א וידבר יהוה אל משה
 ואל אהרן לאמר : ב דברו אל
 בני ישראל ואמרתם אליהם
 איש

ר ש י

תרגום אונקלוס

שיעור לשוכן כדי אכילת פרס : (נו) להורות
 ביום הטמא וגו' . איזה יום מטהרו ואיזה יום
 מטמאו ;
 טו (ב) כי יהיה זב . יכול זב מכל מקום
 יהא טמא ת"ל מבשרו ולא כל בשרו
 אחר שחלק הכתוב בין בשר לבשר זכיתי לדין
 טמא זבב וטמא זובה מה זבה ממקום שהיא
 מטמאה טמאה קלה כדה מטמאה טמאה
 חמורה זיבה אף הזב ממקום שטמא טמאה
 קלה קרי מטמא טמאה חמורה זיבה : זבו
 טמא . למד על הטפה שהיא מטמאה . זב
 דומה

סְגִירוֹתָא וְלִנְתָקָא : (יט) וְלִסְגִירוֹתָא
 לְבוּשָׁא וְלִבֵּיתָא : (יט) וְלִעֲטָקָא
 וְלִעֲדָיָא וְלִבְהֵרָא : (יט) לְאַלְפָּא בְּיוֹם
 טָמֵאָא וּבְיוֹם דְּקִיָּא דֵּא אֲרִיִּיתָא
 דְּסִגִירוֹתָא :

טו (א) וטליל יי עם טישה ועם
 אהרן לטימר : (ב) טלילו
 עם בני ישראל ותמרונו להזון גבר

באור

כנעים , אלא ככל מראה ובשער זהוב : (גה) ולצרעה הבגד , שטמא בירקרק ואדמדם ,
 וכן זאת התורה לנרעת הבית שטמא במראות אלו : (נו) ולשאת , וכן זאת תורת ארבע
 מראות כנעים הטמאים בעור הבשר וכרשטוס (למעלה י' ג'). . (נו) להורות , אלו הן
 דיניהן שיעור הכהנים על פיהן ביום הטמא , על פי סימני טמאה הנאמרים למעלה יטמאו ,
 ואלו הן דיניהן שיעור על פיהן ביום הטהור , שעל פי סימני טהרה האעורים יטהרו האדם
 הנגד או הבית ביום טהרתן :

טו (א) וידבר ה' אל משה ואל אהרן , הכהנים יפרישו בין זבה לכדה , כאשר אחז"ל בין
 דם לדם , ועתה יחל לבשר הטמאים מדבר כסתר , כי הנרעת נגע גלוי , מפי ראב"ע
 ז"ל : (ב) כי יהיה זב טבשרו , כמו זבת חלב ודבש (שמות ג' ס'), שמרוב חלב טוטף מדדי
 הנכמה , ומרוב אופן הפירות יטב עמים , וכן זב מבשרו שטוטף מאליו טיפין טיפין כלי כונה ,
 א שכבת זרע שירה לתוך ברטון , וכן ואשה כי תהיה זבה , לפי שדם נדות זוב מאיו , ולכן
 כל שכבת זרע אמר ואיש כי תגש ממנו ש"ו , ובתוספתא אמרו מה בין זבו לשכבת זרע , וזבו
 בא